

Utvärdering av SKA projektet

Slutrapport

2010-07-28

Framtidsutbildning

Bo Eriksson
Johanna Eriksson

Innehållsförteckning

A	Slutrapport	
1	Sammanfattning	4
2	Utvärderarnas roll i projektet	6
3	Genomförda utvärderingsaktiviteter	7
4	Projektidé, syfte, mål och förväntade effekter	9
5	Deltagande aktörer, projektorganisation och målgrupper	10
5.1	Deltagande aktörer	10
5.2	Projektorganisation	13
5.3	Målgrupper	15
6	Projektprocess	20
6.1	2008	20
6.2	2009	21
6.3	2010	23
7	Projektets sätt att arbeta	24
7.1	En övergripande beskrivning	24
7.2	Arbetsrehabiliteringen	26
7.3	Övriga aktiviteter	27
7.4	Remittenternas synpunkter på projektet och dess arbetssätt	28
7.5	Deltagarnas erfarenheter av projektets metodik	29
7.6	Personalens reflektioner	29
8	Utfall	30
8.1	Individnivå	30
8.2	Organisationsnivå	34
8.3	Omvärldsnivå	35
9	Horisontella kriterier	36
9.1	Jämställdhetsintegrering	36
9.2	Tillgänglighet för personer med funktionshinder	39
10	Programkriterier	40
10.1	Främja lärande miljöer	41
10.2	Främja innovativ verksamhet	42
10.3	Främja samverkan	44
10.4	Främja strategiskt påverkansarbete	45
11	Projektets ekonomi	46
12	Utvärderarnas sammanfattande bedömning	47
12.1	Hur har utvärderingsmodellen fungerat?	47
12.2	Slutsatser kring projektets funktionalitet och utfall	51
13	Implementering	53

14	Vad kan man lära sig av SKA projektet?	54
15	Slutord	56
16	Bilagor	
1	Utvärderingsuppdraget och grundplaneringen för att genomföra det	
2	Interna riktlinjer för utvärdering av projekt inom Europeiska socialfonden	
3	Projektansökan för SKA projektet – samverkan för kompetensutveckling och arbete	
4	Projektdeltagaren som en aktiv part i utvecklingsprocessen i projekt inom Europeiska Socialfonden, programområde 2, "Ökat arbetskraftsutbud"	
B	Appendix	
1	Den första delrapporten inklusive bilagor	
2	Den andra delrapporten inklusive bilagor	
3	Den tredje delrapporten inklusive bilagor	

1 Sammanfattning

Föreliggande rapport utgör en slutredovisning av genomförd extern utvärderingsinsats i SKA projektet (Samverkan för Kompetensutveckling och Arbete) som pågått under perioden 2008-08-01 – 2010-07-31.

SKA projektet har genomförts av den ideella föreningen Arlövs Biståndscenter i samarbete med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i Malmö, Integrerad Närsjukvård Malmö, Fontänhuset i Malmö samt Hyllie Park Folkhögskola.

ESF-rådet i Sydsverige har finansierat 40 % av projektbudgeten medan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen stått för återstående 60 % av finansieringen genom deltagarnas ersättningar.

Den externa utvärderingsinsatsen har varit utformad i enlighet med Svenska ESF-rådets riktlinjer för ”On-going evaluation”. Eftersom denna metodik är ny för innevarande programperiod så berörs också hur utvärderingsarbetet i projektet har fungerat.

I rapporten beskrivs SKA projektets genomförande och utfall utifrån ett s.k. programteoretiskt perspektiv. Det innebär att läsaren kan följa projektet från idé till avslutning och därigenom få en uppfattning om vilka effekter projektet har genererat. Projektprocess, arbetssätt, insatser och utfall beskrivs dels i relation till projektets syfte och målsättningar och dels utifrån ESF-rådets programkriterier. Rapporten utmynnar i en sammanfattande värdering och analys av projektet som också innefattar utvärderarnas lärdomar av projektet samt förslag till implementering av projektets erfarenheter.

Sammanfattningsvis kan sägas att SKA projektet har förädlat den rehabiliteringsmodell som projektpersonalen redan i det tidigare genomförda SAM-arbetsprojektet utformade. Genom att i stort sett samma människor arbetat i de båda projekten har det redan från början funnits en trygghet i arbetet med deltagarna. Den arbetsmodell som använts är också väl anpassad till den s.k. Farosmodellen som är grunden för arbetet i Fördjupad samverkan mellan Försäkringskassan (FK) och Arbetsförmedlingen (AF) i arbetsrehabilitering knuten till sjukförsäkringen. I inledningsskedet av projektet fanns vissa konflikter mellan projektpersonal och handläggare hos Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen som bottnade i olika syn på vad SKA projektet skulle göra och hur. Efterhand har projektet helt anpassat sin verksamhet för att passa in i rehabiliteringskedjan utifrån de båda statliga organens premisser. Både Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har haft stor nytta av projektet dels genom att det levererat professionella arbetsförmågebedömningar och dels genom att det har förberett deltagare för att kunna ta till sig Arbetsförmedlingens insatser i Fördjupad samverkan FK-AF.

SKA projektet har i hög utsträckning uppnått sitt syfte och sina målsättningar.

- Resultaten på individnivå är mycket goda. Deltagarna har kunnat bryta en mångårig passiv tillvaro, kommit in i en arbetsmiljö man trivts i, fått arbetsuppgifter som upplevts som meningsfulla och känt att de har haft en trygghet i projektledarnas kompetens som gjort att de har vågat tänja på gränserna för sin egen förmåga.
- 63 % av deltagarna har kunnat ta till sig projektets insatser och antingen gått direkt till arbete, studier eller vidare i rehabiliteringskedjan.
- De kvantitativa målen i projektet har uppnåtts och budgeten kommer att hållas.

- Arlövs Biståndscenter har i sin verksamhet inom ramen för Erikshjälpen Second Hand skaffat sig kunskaper som gör att man kan ta emot personer med psykisk ohälsa för arbetsrehabilitering i sina butiker. Dessa har varit utmärkta arbetsplattformar i rehabiliteringsprocessen. Genom deltagande i projektet har man också kommit fram till att man gärna vill fortsätta att vara en bas för arbetsprövning och arbetsträning för aktuell målgrupp men att man vill samarbeta med en professionell aktör kring det psykosociala stöd som behövs för att personerna i fråga ska fungera i sitt arbete.
- Projektet har däremot inte lyckats med sin målsättning att bearbeta arbetsgivares attityder till målgruppen. Det framgår av aktuell forskning att många arbetsgivare är skeptiska till att anställa människor med psykisk ohälsa. I intervjuer med projekt-deltagare framgår både att många deltagare själva tvivlar på sin egen förmåga att någonsin kunna skaffa sig en anställning och att de tidigare har känt sig diskriminerade av arbetsgivare i anställningssituationer. Projektet lyckades inte heller få med varken representanter för arbetsgivare eller fackliga organisationer i det Utvecklingspartnerskap som bildats för att bl.a. utgöra ett stöd till projektet i detta arbete. För att SKA projektet skulle ha lyckats uppnå målsättningen att påverka arbetsgivares attityder till att anställa målgruppen så skulle det ha behövts mer resurser med speciell kompetens för detta.

De lärdomar som utvärderarna vill fokusera på är att:

- Det är viktigt för projektägare som inte är vana att driva projekt att ta reda på vilka krav som ställs på en organisation som vill genomföra ett projekt inom Socialfonden.
- Vikten av att vid planeringen av projekt försäkra sig om vari samverkansparternas engagemang och avsikter består dels för att projekt som bygger på ett gemensamt åtagande är lättare att driva och dels för att det är lättare att åstadkomma en strategisk påverkan i en gemensam ansats.
- Starta inga projekt i semestertider.
- Var noga med att bemanna projektet i relation till vad projektet påtagit sig att göra. Det handlar både om att ha tillräcklig kompetens och att ha rätt kompetens.
- Det kortsiktiga tänkande som präglar social- och arbetsmarknadspolitiken är ett hinder för att ge den aktuella målgruppen relevanta insatser.

Utvärderarnas slutsats är att den form av förrehabilitering som SKA projektet har bedrivit är en förutsättning för att delar av den målgrupp som projektet arbetat med överhuvudtaget ska kunna delta i arbetsrehabilitering inom ramen för Fördjudad samverkan FK-AF. Det borde av detta skäl finnas en stark drivkraft för dessa myndigheter att medverka till en permanent finansiering av en verksamhet som bygger på SKA projektets arbetsmodell. Projektägaren bör ta initiativ till att sprida de goda erfarenheterna från sitt deltagande i projektet till andra verksamheter inom Erikshjälpen Second Hand.

Sammanfattningsvis kan konstateras att SKA projektet:

- I liten utsträckning har bidragit till att öka arbetskraftsutbudet.
- Inte alls har påverkat de samverkande myndigheternas sätt att arbeta.
- I hög utsträckning har underlättat både Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens arbete.
- I hög utsträckning har ökat välfärden för en betydande andel av deltagarna.

Det är utvärderarnas förhoppning att de erfarenheter och tankar som har återgetts i denna rapport och som bygger på många människors samlade ansträngningar ska komma andra till nytta i framtiden.

2 Utvärderarnas roll i projektet

Utvärderingsarbetet har utgått från en grundplan som formulerades i samband med upphandling av utvärderingsinsatsen, se bilaga 1.

Två utvärderingskonsulter har följt projektet från start till avslut. En av utvärderarna har också haft ett uppdrag som controller i projektet. Utvärderarna har följt den metodik för ”On-going evaluation” som rekommenderas av Svenska ESF-rådet. Konsulternas tolkning av metodiken framgår av bilaga 2.

Utvärderingen har haft en processtödande och lärande ansats samt omfattat både utvärdering av projektets process och av dess utfall. Förutsättningar, genomförande, utveckling samt resultat har löpande beskrivits och analyserats. I början av projektet var processen i fokus medan analysen av projektets utfall i form av prestationer (genomförda aktiviteter), resultat (i relation till formulerade mål) och effekter (utveckling/förändring som kan kopplas till verksamhetens insatser) samt vilka faktorer som har påverkat utfallet, ökat i betydelse i den senare delen av utvärderingsarbetet.

Den information som inhämtats av utvärderarna från projektets huvudaktörer har regelbundet återförts till projektet. Utvärderingsmodellens grundstenar har varit att:

- Kontinuerligt inhämta information från alla nyckelaktörer i projektet.
- Utbyta erfarenheter i en tät dialog med projektaktörerna.
- Utvärderingsmaterialet och det som kom fram i dialogen skulle skapa lärande/förståelse.
- Utvärderingen skulle komma till nytta i utvecklingen av verksamheten.

Dialogen har utgått från en lärandecirkel som kan sammanfattas i följande punkter:

- Hur arbetar vi idag? Vad är positivt/negativt?
- Varför arbetar vi som vi gör?
- Vilka alternativ finns? Hur kan man göra istället?
- Förslag till nytt arbetssätt/utveckla nya lösningar.
- Prova den nya lösningen.
- Reflektera över hur det har gått.
- Hur ska vi fortsätta arbeta?

Utvärderarna har haft en tät kontakt med projektets aktörer, framförallt med projektägare, projektpersonal och deltagare. Utvärderarna har deltagit i arbetsmöten, dialogmöten, styrgruppsmöten, referensgruppsmöten och seminarier och har i dessa möten ofta haft en aktiv roll.

Utvärderingsarbetet har varit indelat i fyra faser. De tre första faserna avslutades med skriftliga delrapporter som utgjort underlag för strategiska diskussioner i projektets styrgrupp. Denna fjärde fas utmynnar i en samlad sluddokumentation kring projektets erfarenheter. Det är utvärderarnas förhoppning att materialet ska kunna användas för spridning i ett vidare sammanhang. Framförallt bör det kunna intressera aktörer som står i begrepp att genomföra liknande projekt.

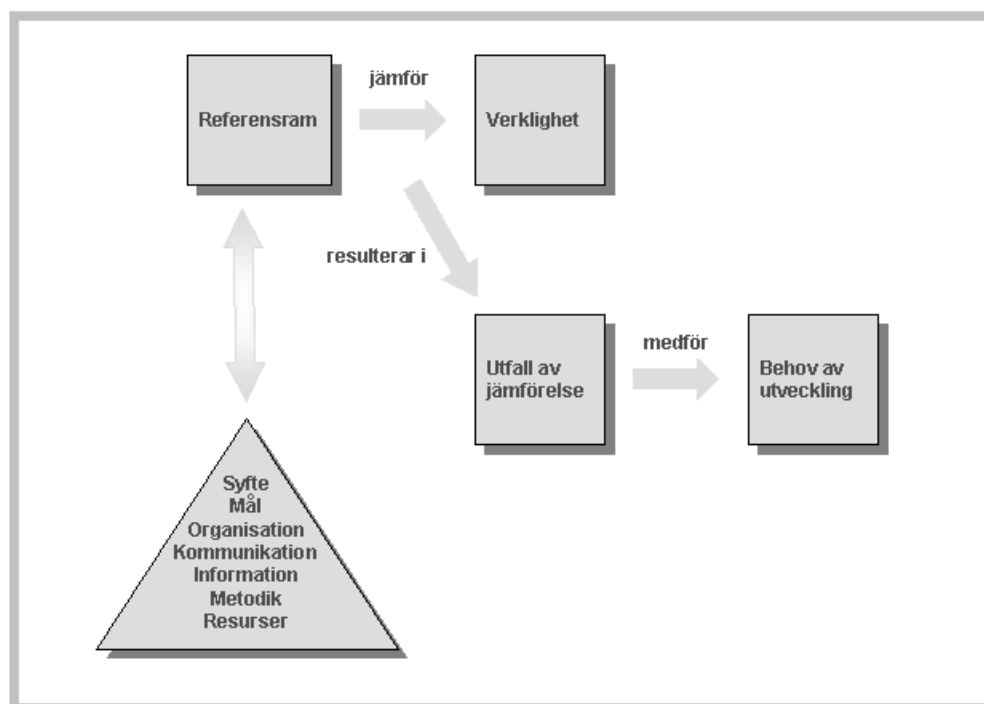
3 Genomförda utvärderingsaktiviteter

I detta avsnitt presenteras genomförandet av utvärderingsarbetet på ett övergripande sätt. För att få en fullständig bild hänvisas till bilagematerial samt appendix.

Utvärderingsarbetet kan övergripande beskrivas utifrån följande rubriker:

1. Utvärderingsansats samt utvärderarnas roll
2. Övergripande utvärderingsmodell
3. Utvärderingsprocessen
4. Utvärderingsområden
5. Utvärderingsmetoder
6. Disposition av resurserna i utvärderingsarbetet

Den första punkten har beskrivits i föregående avsnitt. Den övergripande utvärderingsmodellen framgår av nedan grafisk figur.

Utvärderingsprocessen har som påpekats varit indelad i fyra faser med delvis olika fokus. För varje fas har det funnits både en grundplan och en operativ utvärderingsplan, se bilaga 1. De utvärderingsområden som utvärderarna förväntades beskriva, värdera och analysera hade redan i anbudet nogt strukturerats och anknyter till referensramen för utvärderingen, projektansökan inlämnad till ESF-rådet i Sydsverige. Grundtanken i utvärderingsstrukturen har varit att studera projektets förutsättningar, genomförande och utfall på individnivå, projekt-/verksamhetsnivå samt i relation till omvärlden.

Det finns i utvärderingsarbete i princip tre olika källor för att inhämta information:

- Skriftlig dokumentation.
- Information som erhålles genom att använda olika former av frågeinstrument, t.ex. enkäter och intervjuer.
- Information som erhålles genom deltagande observation (utvärderaren närvarar i olika sammanhang i verksamheten för att själv kunna iakttaga vad som händer).

Alla tre metoderna har kommit till användning i aktuell utvärdering. Vilka informationskällor som använts i utvärderingsfas 1-3 beskrivs i respektive delrapport, se appendix. I den fjärde fasen av utvärderingen har tidigare insamlad information kompletterats med bakgrunds- och resultatdata om varje individ samt med aktuell omvärldsinformation.

Skriftlig dokumentation som utgjort underlag för beskrivningar och analyser har varit t.ex.:

- Projektbeskrivning.
- Broschyrer och informationsskrivelser från projektet.
- Mötesprotokoll/Minnesanteckningar.
- Lägesrapporter till ESF-rådet.
- Dokumentation från seminarier.
- Dokumentation kring deltagarnas individuella förutsättningar.
- Dokumentation kring insatser och resultat.
- Studier av forskningsrapporter, politiska program samt beskrivningar av liknande verksamheter.

För att få en allsidig beskrivning av projektverksamheten har utvärderarna varit måna om att låta alla berörda aktörer komma till tals:

- Deltagare i projektet
- Personal i projektet och i den reguljära verksamheten hos Erikshjälpen Second Hand
- Representer för olika samverkanspartners

Olika frågeinstrument har använts i olika sammanhang. Personliga intervjuer har varit det huvudsakliga frågeinstrumentet för att inhämta synpunkter från deltagare och personal. Detta har kompletterats med enkäter samt gruppintervjuer. En väsentlig del av informationsinhämtningen har skett genom utvärderarnas närvaro i projektet. Möjligheterna att följa projektets utveckling på nära håll har också förstärkts genom att en av utvärderarna har haft en controlleruppgift och därmed också närvarat vid alla arbets- och styrgruppsmöten i projektet. Deltagarnas förutsättningar, vilka insatser de tagit del av samt uppnådda resultat har dokumenterats enligt särskild mall upprättad av utvärderarna. De samlade metoderna för informationsinhämtningen har gett utvärderarna en heltäckande bild av verksamhetens sätt att fungera och gett möjligheter till samtal med deltagare och personal i avspända former. Det senare synes ha bidragit till en processtödande och lärande dialog.

Intervjuer av samverkanspartners har skett genom en blandning av personliga intervjuer, telefonintervjuer samt enkäter. Med samverkanspartners avses bl.a. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Integrerad Närsjukvård Malmö (INM), arbetsgivare och arbetsgivarorganisationer samt brukarorganisationer. Utvärderarna har deltagit i och haft en aktiv roll vid möten med projektets Utvecklingspartnerskap samt vid genomförda seminarier under projektets gång.

4 Projekttid, syfte, mål och förväntade effekter

Projektets intentioner, syften och målsättningar beskrivs i projektansökan på sidorna 2-5 samt 9-10. Projektansökan bifogas som bilaga 3.

I korthet tolkar undertecknad ambitionerna i projektet och projektlogiken på följande sätt:

1. Projektet ska möjliggöra för sjukskrivna och personer med sjuk-/aktivitetsersättning p.g.a. psykisk, psykosomatisk eller psykosocial ohälsa att kunna skaffa sig ett arbete.
2. Detta ska ske genom individuellt anpassad arbetslivsinriktad rehabilitering och kompetensutveckling utifrån den arbetsbas som Arlövs Biståndscenters verksamhet erbjuder, Erikshjälpen Second Hand.
3. SKA projektet ska komplettera de insatser som det reguljära offentliga stödsystemet erbjuder målgruppen.
4. Projektdeltagare ska få ett handfast praktiskt stöd i övergången till andra insatser i rehabiliteringskedjan eller direkt till arbete.
5. Projektet ska genom information och dialog påverka arbetsgivare att i ökad utsträckning anställa personer som tillhör målgruppen.
6. Projektet ska stimulera deltagarna till kooperativt företagande som en möjlighet till arbete.
7. Projektet ska aktivt arbeta med frågor som rör jämställdhetsintegrering och detta ska utmynna i en jämställdhetsplan.
8. Projektets metodik ska implementeras i Arlövs Biståndscenters reguljära verksamhet.

Projekttid, syfte och förväntade effekter har förtydligats i följande mätbara mål:

1. Det ska finnas 24 platser för arbetsprövning i projektverksamheten.
2. Projektdeltagare ska i normalfallet delta 6 månader i projektverksamheten innan de slussas vidare.
3. Projektet förväntas sammanlagt kunna arbeta med 120 deltagare under projektperioden, 60 per år.
4. Andelen män/kvinnor i projektet ska motsvara andelen män/kvinnor i målgruppen.
5. En jämställdhetsplan ska under projektets gång utarbetas för verksamheten.
6. Deltagarna ska under tiden i verksamheten ha satt upp mål för framtiden gällande arbete och livssituation samt ha fått redskap för att förändra sin situation.
7. Andelen deltagare som efter avslutat projekt har fått arbete eller upplever att deras möjligheter att få ett arbete har ökat ska uppgå till minst 70 %. Detta gäller både män och kvinnor.
8. De deltagare som inte kan uppfylla kriterier som ställs för arbetsförmåga/anställningsbarhet ska bli uppmärksammade på möjligheter till alternativ sysselsättning eller studier.
9. Projektet ska tydliggöra målgruppen och projektdeltagarna som resurser genom att etablera kontakter med arbetsgivare och arbetsgivarorganisationer.
10. Metodutvecklingen i projektet ska utmynna i en processmodell som kan användas i Arlövs Biståndscenters framtida arbetsprövningsverksamhet.

Utvärderarnas beskrivningar, värderingar och analyser utgår i hög utsträckning från ovan redovisade punkter.

5 Deltagande aktörer, projektorganisation och målgrupper

5.1 Deltagande aktörer

Bakom projektidén och ansökan finns följande aktörer:

- Arlövs Biståndscenter – Erikshjälpen Second Hand
- Hyllie Park Folkhögskola
- Arbetskonsulten i Skåne – Lena Nebrelius
- LS arbetskonsult i Skåne – Lisbeth Schöld
- Framtidsutbildning AB
- Försäkringskassan i Malmö
- INM – Integrerad Närsjukvård i Malmö KB
- Burlövs kommun
- Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, RSMH, lokalförening i Malmö
- OCD föreningen Ananke i Malmö
- Fontänhuset i Malmö
- Arbetsförmedlingen i Malmö (medfinansiärer under år 2010)

Ansökan formulerades av representanter för de fem först nämnda aktörerna och förankrades sedan hos Försäkringskassan, INM och Fontänhuset. Kontakter förekom också med övriga undantaget Arbetsförmedlingen. AF kom in i projektet först i januari 2010 som en följd av förändringarna i sjukförsäkringssystemet och Arbetsförmedlingens utökade ansvar för personer som har förbrukat maximalt antal ersättningsdagar i sjukförsäkringen.

Ansökan byggde på en plattform som prövats i ett tidigare genomfört projekt, SAM-arbetsprojektet, med i stort sett samma aktörer som i SKA projektet men med en annan projektägare. Tanken med SKA projektet var att ytterligare utveckla metodiken från det förra projektet samt att förstärka stödet till deltagarna i att komma närmare arbetsmarknaden. Intentionerna beskrivs närmare i ansökan på sidorna 3-4.

5.1.1 Arlövs Biståndscenter

Genom ansökan tog Arlövs Biståndscenter på sig uppgiften att vara den drivande kraften i ett Utvecklingspartnerskap bestående av anställd personal, konsulter och samverkansaktörer från offentlig sektor, privat sektor samt föreningslivet. Arlövs Biståndscenter är en ideell förening som är huvudman för två Second Hand butiker, Erikshjälpen Malmö och Erikshjälpen Åkarp. En del av butikernas överskott går till Erikshjälpens biståndsarbete, bl.a. i Bolivia och Kambodja. Den ideella föreningen leds av en styrelse. Det finns anställd personal i de båda butikerna men också personer som arbetar ideellt i verksamheten. I båda butikerna har man under ett antal år samarbetat med olika offentliga organisationer för att ge arbetssökande arbetsträning och praktik.

5.1.2 Hyllie Park Folkhögskola

Hyllie Park Folkhögskola erbjuder vuxenutbildning utifrån en helhetssyn på människan baserad på en kristen livssyn. Folkhögskolan erbjuder bl.a. utbildning som vänder sig till psykiskt funktionshindrade och tanken var att skolan skulle kunna vara ett stöd för deltagare som valde en studieinriktning. Verksamhetsansvarig för Hyllie Park Folkhögskola är också ordförande i styrelsen för Arlövs Biståndscenter.

5.1.3 Konsulterna

Lena Nebrelius, Arbetskonsulten i Skåne, samt Lisbeth Schöld, LS Arbetskonsult i Skåne erbjuder en rad olika tjänster till företag, organisationer, myndigheter och privatpersoner med fokus på sysselsättning och rehabilitering. Båda har varit verksamma inom Försäkringskassan i Malmö. Lena Nebrelius har arbetat som egen företagare under en lång tidsperiod medan LS Arbetskonsult i Skåne är ett relativt nystartat företag. Projektidén för SKA projektet bygger i hög utsträckning på dessa två personers idéer och kompetens avseende arbetslivsinriktad rehabilitering för den målgrupp projektet har arbetat med. Båda anställdes av Arlövs Biståndscenter som projektledare i SKA projektet. Framtidsutbildning AB bidrog inledningsvis med kompetens för att utforma och skriva ansökningar inom ramen för Europiska Socialfonden genom undertecknade.

5.1.4 Försäkringskassan

Försäkringskassan ansvarar för stora delar av de offentliga trygghetssystemen, bl.a. ingår i uppdraget att utreda enskildas rätt till ersättning och stöd inom ramen för socialförsäkringen. Myndighetens arbete styrs av socialförsäkringslagen och allmän försäkringslagstiftning. Försäkringskassan har också ett ansvar för att utreda behov av och möjligheter till rehabiliteringsinsatser som kan bidra till att enskilda kan återgå i arbete eller kunna söka arbete. Myndigheten ska se till att den enskilde får tillgång till behövliga rehabiliteringsinsatser. I detta arbete används även externa aktörer. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska bedriva ”fördjupad samverkan” i enlighet med vissa direktiv. Enskilda ska uppfylla specifika kriterier för att få tillgång till Arbetsförmedlingens resurser. För dem som inte uppfyller dessa kriterier behövs förberedande insatser. SKA projektets roll i detta sammanhang förväntades vara att kunna ge enskilda försäkrade tillgång till utredande och förberedande insatser med arbetslinjen i fokus. Genom projektet skulle Försäkringskassan få tillfredsställande bedömningsunderlag avseende enskildas arbetsförmåga samt behov och möjligheter till rehabilitering. Detta förväntades också bidra till korrekta beslut och bidra till en mer sammanhållen utrednings-/rehabiliteringskedja med minimering av väntetider.

5.1.5 Integrerad Närsjukvård Malmö

Integrerad Närsjukvård Malmö (INM) är en privat entreprenör som på uppdrag av Region Skåne erbjuder öppenvård psykiatri i två av Malmös stadsdelar. De har också goda kontakter med intresseorganisationer för sina patienter. INM var också samverkanspart i SAM-arbetsprojektet. Till SKA projektet har INM kunnat anvisa personer i behandling med behov av arbetsprövning och förberedande insatser för att komma i arbete.

5.1.6 Burlövs kommun

Kommuner har ett särskilt ansvar för att ta initiativ till och samordna/planera åtgärder som behövs vid långvariga psykiska funktionshinder samt att skapa förutsättningar för att funktionshindrade ska kunna leva ett självständigt liv. Av denna anledning inbjöds Burlövs kommun att vara samverkanspartner i projektet. En del kontakter förekom i projektets inledande skede men ebbade sedan ut.

5.1.7 Brukarorganisationerna

Fontänhuset i Malmö tillhör en världsomspännande klubbhusrörelse, Fountain House, som har sitt ursprung i New York. Medlemmarna i verksamheten är personer som har behövt/behöver vård inom psykiatri. Fontänhuset i Malmö har idag runt 100 medlemmar. Det finns 10 anställda i verksamheten som stödjer, inspirerar och finns till hands. De anställda har varierande bakgrund, t.ex. folkhälsovetare, socialpedagog och lärare. Verksamheten syftar till att stärka individen, skapa egenmakt och öka självförtroendet. Man fokuserar inte på det sjuka utan på det friska. Verksamheten i Fontänhuset är arbetsinriktad. Fontänhuset har bra kontakter både med Försäkringskassan och med Arbetsförmedlingen. SKA projektet förväntade man sig vara till för de medlemmar i Fontänhuset som känner sig redo att ta steget ut mot arbetsmarknaden. Projektet kan då vara en första insats i form av arbetsträning.

RSMH, Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, arbetar för att människor med psykisk ohälsa ska ges förutsättningar för att komma tillbaka till ett gott liv. Lokalföreningen i Malmö har varit delaktiga i SKA projektets Utvecklingspartnerskap.

OCD föreningen Ananke i Malmö ingår i Svenska OCD-förbundet Ananke som är en ideell stödförening för personer med tvångssyndrom och deras anhöriga. Lokalföreningen i Malmö har varit delaktiga i SKA projektets Utvecklingspartnerskap.

5.1.8 Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen är liksom Försäkringskassan en statlig myndighet. Arbetsförmedlingen ansvarar för den offentliga arbetsförmedlingen och dess arbetsmarknadspolitiska verksamhet. Det övergripande målet är att förbättra arbetsmarknadens sätt att fungera, bl.a. genom att föra samman dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft. I detta arbete ska de som befinner sig långt från arbetsmarknaden prioriteras. I början av 2010 fick Arbetsförmedlingen ansvar för de personer vars dagar med sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning har tagit slut. Med hjälp av individuella insatser ska Arbetsförmedlingen se över vilka möjligheter till arbete dessa personer har och ge stöd för att kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden. I en första fas sker detta inom ramen för arbetsmarknadsprogrammet "Arbetslivsintroduktion". Arbetsförmedlingen i Malmö blev en samverkanspartner och medfinansiär i SKA projektet genom att ett antal av de aktuella deltagarna i projektet blev aktuella för insatsen "Arbetslivsintroduktion".

5.2 Projektorganisation

Projektorganisationen byggdes upp för att fördela ansvaret för genomförandet av projektet på ett sätt som skulle leda till en god funktionalitet och måluppfyllelse. Det yttersta ansvaret för detta har vilat på projektägaren som varit representerad på alla nivåer i projektorganisationen. Ansvarsfördelningen beskrivs i projektansökan på sidorna 20-21.

5.2.1 Utvecklingspartnerskapet

Tanken med att formera ett Utvecklingspartnerskap var flera; dels att främja samverkan mellan projektets olika aktörer, dels att främja en strategisk påverkan och dels att etablera en plattform för arbetet med att uppnå målen att påverka arbetsgivares attityder till att anställa personer med psykisk ohälsa.

Utvecklingspartnerskapet förväntades bestå av representanter för:

- Deltagarna i projektet
- Projektägaren och projektägarernas personal
- Av projektet anlitade resurspersoner
- Medfinansiärer och remittenter
- Offentliga arbetsgivare
- Företag/företagarorganisationer
- Fackliga organisationer
- Brukarorganisationer

Utvecklingspartnerskapet förutsattes träffas var tredje månad.

5.2.2 Styrgruppen

Projektets styrgrupp, som har svarat för den strategiska styrningen av projektet, har sammanträtt vid åtta tillfällen. I styrgruppen har funnits representation från:

- Försäkringskassan
- Arbetsförmedlingen (från 2010)
- Integrerad Närsjukvård Malmö
- Fontänhuset Malmö
- Hyllie Park Folkhögskola
- Deltagarna i projektet
- Projektteamet
- Projektägaren
- Utvärderarna
- ESF-rådet

Styrgruppen har, enligt projektplanen, haft ett gemensamt ansvar för att projektet skulle kunna genomföras utifrån de syften och mål som var uppsatta. Genom styrgruppen förväntades strategiskt viktiga frågor lyftas på ett regionalt och nationellt plan. Styrgruppen förutsattes i ansökan ha en aktiv strategisk roll och se möjligheter samt undanröja problem som respektive organisation har befogenhet att påverka. Styrgruppen förväntades också bereda väg för

utveckling, bidra med erfarenhet och kunskap samt att sprida information om viktiga förväntade händelser som kunde tänkas komma att påverka projektet eller projektdeltagarnas situation.

Ett aktivt ägarskap fordras i denna typ av projekt för att de ska kunna fullföljas på ett framgångsrikt sätt. Enligt undertecknades mening är såväl ESF-rådet, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen som Arlövs Biståndscenter att betrakta som ägare av projektet men på olika sätt.

ESF-rådet har svarat för 40 % av projektets finansiering och har haft en kontrollerande funktion både avseende verksamhet och ekonomi. De har varit adjungerade till styrgruppen och har dessutom utövat sin kontrollfunktion dels genom de månatliga rapporter som insänts av projektet till ESF-rådet i samband med rekvisition av medel för utlagda utgifter och dels genom artikel 13 kontroll vid ett tillfälle.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har svarat för 60 % av projektets finansiering genom deltagarnas ersättningar i olika former. Kontakterna med både Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har till stor del skett direkt genom projektledarna både avseende kontakter med verksamhetsansvariga och handläggare.

Den formella projektägaren och ansvarig för genomförandet av projektet är Arlövs Biståndscenter. Ordförande i styrelsen för Arlövs Biståndscenter har ingått i styrgruppen samt lett styrgruppens sammanträden.

5.2.3 Projektteam och externa projektresurser

Resursbasen i projektet för det operativa genomförandet har sett ut på följande sätt:

- Projektkoordinator/arbetsledare, en heltidstjänst.
- Projektledare, två tjänster på 65 % vardera.
- Köp av extern tjänst som controller, 22 timmar per månad.
- Köp av extern tjänst som utvärderare, 25 timmar per månad.
- Köp av extern tjänst för layout av informationsbroschyr, skyltar och visitkort, sammanlagt 13 timmar.
- Köp av extern tjänst för tryckning av informationsbroschyr, skyltar och visitkort, sammanlagt 13 timmar.
- Köp av extern tjänst för utbildning i socialt entreprenörskap, sammanlagt 64 timmar.
- Köp av extern tjänst för utbildning i jämställdhetsintegrering, sammanlagt 20 timmar.

Verksamhetsansvarig för Arlövs Biståndscenters Second Hand verksamheter i Åkarp och Malmö var till att börja med projektkoordinator. Efter en tid anställdes en person utifrån som projektkoordinator på heltid i projektet då det visade sig inte fungera att kombinera rollerna som verksamhetsansvarig, arbetsledare och koordinator för projektet p.g.a. för stor arbetsbelastning. Verksamhetsansvarig har dock fortsatt varit involverad i projektet hela tiden, dels genom att sköta bokföringen och dels som arbetsledare för verksamheten i Åkarp. Arbetsledare för verksamheten i Malmö har också varit involverad i projektet. Ingen av dessa har dock uppburit lön genom projektet efter att en projektkoordinator enbart för projektet anställdes.

Projektkoordinatorn har haft en samordnande roll, skött det mesta av administrationen kopplad till deltagarna i projektet, varit en fast punkt för deltagare och personal i projekt och reguljär verksamhet samt ansvarat för seminarier, Utvecklingspartnerskap, framtagande av jämställdhetsplan med mera. De två projektledarna har ansvarat för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen av deltagarna samt hållit i samverkanskontakter med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, INM och brukarorganisationerna.

Extern controller har haft i uppgift att följa utvecklingen av ekonomin i projektet, rapportera till styrgruppen, samt att sköta all redovisning till ESF-rådet samt ansvara för kontakterna med ESF-rådets handläggare. I uppgiften har också ingått att förbereda styrgrupps- och arbetsmöten samt att vara sekreterare vid dessa möten.

5.3 Målgrupper

5.3.1 Projektdeltagarna

Den primära målgruppen för projektet har varit personer som sedan minst sex månader tillbaka har uppburit ersättning från den allmänna sjukförsäkringen p.g.a. psykisk, psykosomatisk eller psykosocial ohälsa och har varit i behov av den insats som SKA projektet har erbjudit. För att få delta i projektet skulle vederbörande bedömas vara i behov av en längre tids förberedande arbetslivsinriktade insatser för att få tillgång till arbetsmarknaden eller reguljära arbetsmarknadsinsatser. Deltagarna förväntades ha varit frånvarande från arbetsmarknaden allt från 6 månader upp till 10 år och därmed stå långt från arbetsmarknaden. Genom ändringsbeslut 2010-01-15 utvidgades målgruppen för deltagande i projektet till att även omfatta personer i Arbetslivsintroduktion, dvs. personer som har haft sjukpenning under maximal tid och nu får stöd genom Arbetsförmedlingen.

Vad har då de som har deltagit i projektet för bakgrund? I detta avsnitt redovisas vissa grundläggande bakgrundsfaktorer för att läsaren ska få en uppfattning om deltagarna, deras förutsättningar och behov. I beskrivningen av projektets utfall gör utvärderarna kopplingar till dessa variabler.

Sammanlagt 106 personer har varit inskrivna i projektet och fått del av insatser under inskrivningsperioder av varierande längd. Två tredjedelar av deltagarna har varit kvinnor och en tredjedel män.

Kön

Variabel	Antal	%
Kvinna	66	62,26%
Man	40	37,74%
Summa	106	100%

Enligt uppgift från Försäkringskassan motsvarar den könsmässiga fördelningen i deltagargruppen väl fördelningen i hela målgruppen.

Ålder

Variabel	Antal	%
Yngre än 25 år	3	2,83%
25-34 år	26	24,53%
35-44 år	28	26,42%
45-54 år	36	33,96%
55 år eller äldre	13	12,26%
Summa	106	100%

I Malmö finns 162 000 personer i åldersintervallet 25-64 år. Av dessa är 59 % i åldern 25-44 år medan 41 % finns i åldersintervallet 45-64 år. I deltagargruppen är den yngre ålders-kategorin något underrepresenterad i relation till befolkningen medan det är tvärtom med den äldre ålderskategorin.

Födelse land

Variabel	Antal	%
Sverige	78	73,58%
Norden	2	1,89%
Europa	17	16,04%
Utanför Europa	9	8,49%
Summa	106	100%

I Malmö är 30 % av befolkningen född i ett annat land än Sverige. Deltagargruppen är tämligen representativ i detta avseende. De födelseländer som är aktuella förutom Sverige är Finland, Tyskland, Polen, Kosovo, Palestina, Bosnien, Chile, Afghanistan, Ungern, Makedonien, Iran och Sydkorea. De nya invandrarna är således inte representerade utan det handlar om personer som har invandrat en längre tid tillbaka.

Familjebild

Variabel	Antal	%
Ensamstående utan minderåriga barn	56	52,83%
Sammanboende/gift utan minderåriga barn	23	21,70%
Ensamstående med minderåriga barn	7	6,60%
Sammanboende/gift med minderåriga barn	16	15,09%
Uppgift saknas	4	3,77%
Summa	106	100%

En femtedel av deltagarna är småbarnsföräldrar.

Funktionsnedsättning

Flervalsfråga

Variabel	Antal	%
Fysisk	37	34,91%
Psykisk	93	87,74%
Psykosomatisk	12	11,32%
Socialmedicinsk	6	5,66%
Psykosocial	14	13,21%
Annan	8	7,55%
Uppgift saknas	4	3,77%

Alla har psykiska problem med olika diagnoser men också de fysiska problemen bland deltagarna är tydliga. Bland deltagarna finns exempel på olika problembilder; ångest, depressioner, fobier, självskadebeteende, utmattning/utbrändhet med mera.

Utbildning

Variabel	Antal	%
Ingen skolgång	1	0,94%
Grundskola 1-6 år	2	1,89%
Grundskola 7-8 år	2	1,89%
Grundskola 9 år	12	11,32%
2-årigt gymnasium	22	20,75%
3-årigt gymnasium	27	25,47%
Högskola 3 år eller kortare	11	10,38%
Högskola längre än 3 år	12	11,32%
Uppgift saknas	17	16,04%
Summa	106	100%

15 % av Malmös befolkning i yrkesverksam ålder har förgymnasial utbildning.

46 % av Malmös befolkning i yrkesverksam ålder har gymnasial utbildning.

39 % av Malmös befolkning i yrkesverksam ålder har eftergymnasial utbildning.

Det är stor överensstämmelse mellan deltagargruppen och hela befolkningen. Skillnaden är att en lägre andel deltagare har högskoleutbildning. Eftersom det saknas uppgifter för 16 % av deltagargruppen är dessa siffror något osäkra. Om man gör ett urval av de deltagare som är fullständigt kartlagda så visar det sig dock att fördelningen är densamma. Det är rimligt att anta att den typ av verksamhet som Erikshjälpen bedriver i vissa fall inte har varit lockande för personer som har arbetslivserfarenhet av mer kvalificerade arbetsuppgifter och är högskoleutbildade.

Tid utanför arbetsmarknaden

Variabel	Antal	%
Aldrig arbetat	6	5,66%
Kortare tid än 3 månader	1	0,94%
4-12 månader	4	3,77%
13-24 månader	12	11,32%
25-36 månader	12	11,32%
37-48 månader	8	7,55%
49-60 månader	9	8,49%
Fem år eller längre	35	33,02%
Uppgift saknas	19	17,92%
Summa	106	100%

Även här saknas uppgifter för en del av deltagarna. Vissa deltagare har inte stannat så länge i projektet så att kartläggningen har kunnat slutföras. Utanförskapet i relation till arbetsmarknaden är för en betydande andel av deltagarna mycket långvarigt.

Yrkeserfarenhet område

Flervalsfråga

Variabel	Antal	%
Har ingen	5	4,72%
Ledningsarbete	8	7,55%
Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens	23	21,70%
Arbete som kräver kortare högskoleutbildning	6	5,66%
Kontors- och kundservicearbete	11	10,38%
Service-, omsorgs och försäljningsarbete	40	37,74%
Hantverksarbete inom bygg och tillverkning	6	5,66%
Process- och maskinoperatörsarbete, transport	13	12,26%
Jordbruk och trädgård m.m	5	4,72%
Arbete utan krav på särskild yrkesutbildning	23	21,70%
Annat område	18	16,98%
Uppgift saknas	15	14,15%

I arbetslivserfarenhet har inräknats också erfarenhet förvärvad genom praktik. Alla yrkesområden är representerade. Tabellen ger följande bild av hur erfarenheterna fördelar sig på de för deltagarna vanligaste yrkesområdena :

- 38 % har erfarenhet från service-, omsorgs- och försäljningsarbete.
- 21 % har erfarenhet av arbete som kräver teoretisk specialistkompetens.
- 21 % har arbetat inom sektorn utan krav på särskild yrkesutbildning.

Andelen lediga arbetstillfällen utan krav på särskild yrkeskompetens har minskat över tid. I Malmö arbetar cirka 47 % av befolkningen inom service, omsorg, handel och närliggande

arbetsområden. Ungefär 11 % arbetar inom tillverkningsindustrin. Även på detta område återspeglar deltagarrepresentationen ett tvärsnitt av Malmös befolkning.

Arbetslivserfarenhet antal år

Variabel	Antal	%
Ingen arbetslivserfarenhet	5	4,72%
Mindre än 5 år	20	18,87%
6-10 år	14	13,21%
11-15 år	11	10,38%
Mer än 15 år	38	35,85%
Uppgift saknas	18	16,98%
Summa	106	100%

Som framgår har 24 % av deltagargruppen ingen eller kortare arbetslivserfarenhet än 5 år, 24 % har varit aktiva i arbetslivet 5-15 år medan 36 % har en arbetslivserfarenhet överstigande 15 år. Även här saknas uppgifter för många av deltagarna.

Sammantaget bedömer utvärderarna att deltagargruppen väl motsvarar den beskrivning som finns i ansökan för projektet. Som redovisas senare i rapporten har många deltagare varit i behov av en längre tids arbetslivsinriktade insatser för att kunna gå vidare i rehabiliteringskedjan. Deltagarna har också i hög utsträckning fått del av adekvata och individanpassade rehabiliteringsinsatser, utbildning, friskvård med mera.

5.3.2 Övriga målgrupper

Samtliga projektaktörer förväntades i ansökan vara mottagare av projektresultaten men på olika sätt.

- Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen förväntades få adekvata bedömningsunderlag avseende enskildas arbetsförmåga, behov av rehabilitering och förutsättningar för att tillgodogöra sig sådana insatser.
- Arbetsgivare och arbetsgivarorganisationer skulle genom informationsaktiviteter och kontakter med projektet få en ökad förståelse för målgruppen och för projekt-deltagarna som resurs på arbetsmarknaden.
- Arlövs Biståndscenters kompetens som bas för arbete och arbetslivsinriktad rehabilitering förväntades utvecklas.
- Aktörerna i utvecklingspartnerskapet skulle genom att dela med sig av sina erfarenheter till varandra utveckla förmågan att stödja målgruppen i att hitta vägar ut på arbetsmarknaden.

Som redovisas i utfallsanalysen är det utvärderarnas uppfattning att projektets styrka varit arbetet med deltagarna. Detta har medfört att deltagarna har fått ett professionellt arbetslivsinriktat rehabiliteringsstöd, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har fått adekvata bedömningsunderlag och Arlövs Biståndscenter har utvecklat sin kompetens att arbeta med målgruppen. Däremot har inte arbetsgivare och arbetsgivarorganisationer nåtts och

Utvecklingspartnerskapets arbete har mer haft karaktären av information och kommunikation än erfarenhetsutbyte.

6 Projektprocess

6.1 2008

Projektets verksamhet kunde snabbt etableras eftersom rekrytering av projektledare, projektmedarbetare och upphandling av controller hade förberetts. Under augusti månad fanns vissa svårigheter att rekrytera deltagare p.g.a. en omorganisation och semestrar hos den medfinansierande organisationen, Försäkringskassan. Projektledarna etablerade dock snabbt kontakter med de organisationer som möter målgruppen i sina verksamheter bl.a. handläggare hos Försäkringskassan, Integrerad Närsjukvård Malmö, Fontänhuset och Samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samt marknadsförde projektet till dem. En informationsbroschyr kring projektet var ett medel men kontaktskapandet innefattade framförallt många personliga kontakter.

Arbetsbasen i projektet fanns redan i den ordinarie verksamheten hos Arlövs Biståndscenter och organisationen har vana att arbeta med målgruppen. De deltagare som togs emot kom därför snabbt in i verksamheten och fick arbetsuppgifter.

En fungerande struktur för introduktion, kartläggning och upprättande av handlingsplaner upprättades snabbt av projektledarna. Den första delrapporten i utvärderingen visade dock att deltagarna inledningsvis inte var fullt medvetna om dessa strukturer men att medvetenheten hade ökat efterhand. Båda projektledarna har mångårig erfarenhet av att arbeta med målgruppen och kunde tämligen omgående etablera strukturer för stöd/coachning, arbetsprövning och arbetsmarknadsinriktade aktiviteter i projektet tillsammans med arbetsledarna som byggde på tidigare egna erfarenheter samt vetenskapligt beprövad metodik.

P.g.a. att deltagarrekruteringen blev försenad så beslutade projektägaren att göra ett överintag av deltagare när väl rekryteringen kom igång. Anledningen till detta var dels en oro för att man inte skulle klara medfinansieringsnivån och dels en stor efterfrågan på att kunna placera personer i projektet från Försäkringskassan och deras samverkanspartners. Eftersom deltagarna lider av psykisk ohälsa och i de flesta fall inte har varit aktiva i arbete under lång tid, inte sällan under flera år, så kunde många deltagare till en början bara delta på deltid i verksamheten. Deras ersättningsnivåer varierade dessutom kraftigt vilket gjorde att det var svårt att beräkna underlaget för medfinansieringen. Den höga volymen deltagare föranledde en reaktion från ESF-rådets sida i samband med artikel 13 kontroll genomförd 2008-12-19. Projektet fick dessutom anmärkningar i fråga om handlingsplaner och målbeskrivningar, de arbetsmarknadsinriktade aktiviteterna i projektet, arbetet med Utvecklingspartnerskapet samt jämställdhetsintegreringsarbetet. En handlingsplan för att åtgärda de av ESF identifierade problemen inlämnades 2009-02-09 och en uppföljning av dessa områden skedde 2009-03-26. För vidare information se appendix, delrapport 1.

Vid februari månads utgång 2009 bedömde undertecknade att projektorganisationen hade etablerat en stabil bas för verksamheten utifrån vilken fortsatt utveckling kunde ske. Vid styrgruppsmöte 2009-04-22 redovisade projektteamet vidtagna åtgärder med anledning av ESF-rådets synpunkter. Antalet deltagare hade reducerats till 30 som planerat. En ny blankett för tidsredovisningen hade utarbetats som uppfyllde ESF-rådets krav, av vilken det tydligt framgick vilka aktiviteter deltagarna medverkade i dag för dag. Projektets Utvecklingspartnerskap hade haft sitt första möte och projektkoordinatorn arbetade med att utveckla projektets arbetsmarknadsinriktning. Projektets ekonomi var i balans.

Den första delrapporten i utvärderingen diskuterades också vid samma styrgruppsmöte. Representant för Försäkringskassan menade att man gärna skulle se att deltagarna var kortare tider i projektet än vad som så långt varit fallet samt att deltagarna så fort de kunde arbeta 10 timmar i veckan skulle slussas vidare till Samverkan AF/FK. En annan synpunkt som framfördes var ett önskemål om förtydligande av urvalskriterierna till projektet samt att kravnivån i projektet inte får vara för låg för då klarar deltagarna inte nästa nivå i rehabiliteringskedjan. Projektledarna menade att deltagarna måste kunna arbeta mer än 10 timmar och under en längre period för att man ska kunna bedöma hållbarheten i den individuella utvecklingen. Både representanterna för Fontänhuset och för INM betonade långsiktighet och kontinuitet i planering och genomförande av rehabiliteringsprocessen.

2009-04-27 genomförde projektet det första av tre planerade seminarier med deltagande av personal, projektdeltagare samt samverkanspartners. En föreläsare hade inbjudits att prata om sömnstörningar och en av utvärderarna redovisade den första delrapporten i utvärderingen som också diskuterades.

I juni månad 2009 genomfördes studiebesök i två sociala företag i Helsingborg och projektets Utvecklingspartnerskap hade sitt andra möte. Temat för mötet var ”Socialt företagande som möjlighet att vidga arbetsmarknaden för människor med psykisk ohälsa”. Mötet var välbesökt men precis som vid det första mötet saknades representation från företagatorganisationer samt fackliga organisationer.

Under sommaren inleddes arbetet med att forma en plan för arbetet med jämställdhetsintegrering i projektet.

När det första projektåret avslutades fungerade projektet i hög utsträckning i enlighet med planering och i inledningen av det andra projektåret fungerade det löpande arbetet med projektdeltagarna i enlighet med den beskrivning av arbetssättet som redovisas i nästa avsnitt.

En av projektledarna medverkade under hösten 2009 vid nätverksträffar kring socialt företagande genomförda av Coompanion Kooperativ Utveckling i Skåne. Kontakter knöts av projektet med en företagsnätbyggare i Fosie stadsdel. En av projektledarna deltog också i en nätverksträff med bl.a. Region Skåne och Malmö stad för att diskutera hur man kan hjälpa personer med psykisk ohälsa tillbaka till arbetslivet. Projektkoordinator deltog i oktober i ett seminarium anordnat av ESF-rådet kring implementering och strategisk påverkan.

I oktober månad inleddes också den planerade utbildningen i entreprenörskap med fokus på socialt företagande. SKA projektets plan för jämställdhetsintegrering hade färdigställts och presenterades vid styrgruppsmötet 2009-10-12. I slutet av månaden hölls ett tredje möte med

projektets Utvecklingspartnerskap som hade temat ”Planerade arbetsmarknadsinsatser för personer med psykisk ohälsa”. Huvudtalare var chefen för Arbetsförmedlingen i Malmö.

Det var mycket aktivitet på många områden under hösten 2009. I början av november hölls dels ett arbetsmöte där implementeringsfrågorna berördes och ett metodutvecklingsmöte i projektteamet för reflektion kring arbetsmetoder. I mitten av november arrangerade projektet det andra planerade seminariet. Denna gång var temat ”Jämställdhet ur ett mångfaldigt perspektiv”. Jämställdhetsfrågorna belystes ur ett vardags-, arbetsgivar- och arbetsmarknads-perspektiv. Seminariet samlade ett femtiotal deltagare från olika organisationer och var mycket uppskattat.

Projektkoordinator har ansvarat för arbetsplatsträffarna både i Malmö och i Åkarp. I dessa har både projektpersonal och ordinarie personal deltagit. Vid träffarna har förutom det aktuella läget även genomförts temadiskussioner. I november månad var temat jämställdhetsfrågor.

I entreprenörsutbildning hade i slutet av november månad genomförts dels en allmän orientering för alla projektdeltagare samt fem utbildningstillfällen med olika teman (se appendix – delrapport 2) för ett tiotal deltagare. En av projektledarna samt ett par deltagare var med på en dialogkonferens om socialt företagande.

Projektteamet fortsatte under december månad 2009 att arbeta med att beskriva sin metodik för att kunna underlätta implementeringsarbetet.

Vid arbetsplatsträffar samma månad diskuterades begreppet mentorskap och den roll som den ordinarie verksamhetens personal har haft gentemot deltagarna i projektet. Projektägarens personal har haft en viktig stödfunktion för projektets deltagare i introduktion i arbetsuppgifterna och i det dagliga praktiska arbetet.

Vid styrgruppsmötet 2009-12-07 signalerade undertecknad att det fanns risk för ett underskott i medfinansieringen av projektet p.g.a. att endast ett mindre antal deltagare kan vara aktiva på heltid i projektet. Projektägaren tog upp frågan om det var möjligt att ändra förutsättningarna för medfinansieringen då det var uppenbart att verksamheten var mycket positiv för deltagarnas utveckling samtidigt som deras psykiska ohälsa satte gränser för i vilken omfattning man kunde vara aktiv i projektet. ESF-rådets representant meddelade att frågan diskuterades på generaldirektörsnivå då många projekt upplevde denna typ av problematik.

Vid samma möte redovisades den andra delrapporten i utvärderingen vilken hade två perspektiv, dels jämställdhetsintegrering och dels arbetsmarknadsintegrering. Diskussionen utmynnade i en diskussion om projektets implementering. Det konstaterades att projektet hade fyllt en viktig funktion som en tidig länk i en kedja av rehabiliteringsinsatser som leder till att personer med psykisk ohälsa kan komma tillbaka till arbetsmarknaden efter långvariga sjukdomsperioder. En bra arbetsmetod har utvecklats som projektpersonalen nu höll på att beskriva så att den ska kunna spridas till andra och utgöra bas för implementering i Arlövs Biståndscenters verksamhet. Representant från INM menade att det var viktigt att metoden/verksamheten permanentas då behovet av den är stort. Representanten föreslog också att kontakter skulle tas med Socialstyrelsen och Finsam kring möjligheterna att finansiera fortsatt verksamhet och att personer från dessa organisationer skulle inbjudas till projektet. Möjligheter att delta i kommande upphandlingar av platser för rehabilitering som kommer att genomföras bl.a. av Arbetsförmedlingen sågs också som en möjlighet att trygga verksamheten framåt.

6.3 2010

I januari 2010 hölls ett arbetsmöte i projektet där huvudpunkten var hur en implementering av verksamheten skulle kunna åstadkommas efter projektets slut. Projektägaren är i nuläget momsbefriad och såg därför ingen möjlighet att kunna stå som ansvarig. Förslag väcktes därför om att etablera ett fördjupat samarbete med det sociala företaget Xtra Partner ekonomisk förening i Helsingborg.

2010-01-15 deltog projektkoordinator i styrelsemöte med Arlövs Biståndscenter för att informera om aktuella upphandlingar som skulle kunna vara aktuella i ett samarbete med det Xtra Partner. 2010-01-29 genomförde SKA projektet och Xtra Partner tillsammans ett dialogseminarium på temat socialt företagande i Malmö. Seminariet hade ett femtiotal deltagare från olika organisationer i Malmö.

Vid arbetsplatsträffar i januari diskuterades utvärderingen samt planeringen för projektets slutseminarium. I februari månad var temat för arbetsplatsträffarna ”Vad är en jämställd arbetsplats och hur skapas en jämställd arbetsplats?”

I mars månad deltog projektpersonal och deltagare i Erikshjälpens regiondag med ett hundratals representanter från olika butiker i Skåne. Projektkoordinator deltog på ESF-seminarium om likabehandling. Senare i månaden deltog både projektkoordinator och projektledare i ESF-rådets plattform för lärande som denna gång hade fokus på hur man kan förebygga och förhindra långtidssjukskrivning. På arbetsplatsträffarna tog projektkoordinator upp frågan om vad som kan underlätta projektdeltagarnas övergång till den reguljära arbetsmarknaden.

På arbetsplatsträffarna i april månad diskuterades den stress och tidsbrist som många upplever finns i arbetslivet och de problem som detta orsakar. Arbetsförmedlingen besökte också projektet och informerade deltagarna om olika arbetsmarknadsinsatser.

2010-05-17 presenterade utvärderarna den tredje delrapporten vid ett seminarium på Hyllie Park Folkhögskola. Styrgruppen medverkade vid seminariet. Under maj månad sjönk antalet remitterade deltagare markant då projektet slutar 31 juli.

2010-06-28 genomfördes en utbildningsinsats av ESF-rådets processtöd gällande tillgänglighetsfrågor. Syftet med dagen var dels att ge projektdeltagarna värdefulla kunskaper inför framtiden och dels att ge projektägarens personal redskap för att arbeta med tillgänglighetsfrågorna efter projektets slut.

Som ett led i projektets utbildning i entreprenörskap hade tre projektdeltagare gjort en profilanalys sammanställd av Institutet för Personlig Utveckling. Under juni och juli månader har projektverksamheten fortsatt som tidigare men också präglats av att projektet avslutas 31 juli. Antalet deltagare har minskat allteftersom deltagare har skrivits ut.

2010-07-28 presenterade utvärderarna den slutliga utvärderingsrapporten för projektägaren och projektteamet.

7 Projektets sätt att arbeta

7.1 En övergripande beskrivning

Arbetsmetodiken och individens väg genom projektet beskrivs av projektpersonalen på följande sätt. Informationen är hämtad från projektets egen metodpresentation av SKA projektet.

7.1.1 Remiss

Deltagare har anvisats till projektet genom personal hos Integrerad Närsjukvård Malmö, Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen. Enstaka personer har också själva tagit initiativ till att kontakta projektet. En förutsättning för deltagande har varit att man har uppburit någon form av ersättning inom sjukförsäkringen eller från årsskiftet aktivitetsstöd från Arbetsförmedlingen.

7.1.2 Studiebesök

Efter kontakt mellan remittent och projekt har ett förutsättningslöst studiebesök bokats för presentation av projektet och arbetsplatsen.

Studiebesöket har haft följande hållpunkter:

- Rundvandring på arbetsplatsen med dess olika butiks- och lageravdelningar.
- Presentation av projektets syfte och föresats, dvs. att vara en förrehabiliteringsinsats, och att med ett individbaserat arbetssätt rusta deltagaren mot arbetslinjen där så är möjligt.
- Vi betonar att deltagandet bygger på individens egen önskan att delta, egenmotivation och frivillighet krävs för ett lyckat genomförande.
- Presentation av projekt- och arbetsledarpersonal.
- Erikshjälpens syfte och arbete presenteras utifrån ett informationsblad.
- Individen presenterar sig själv, sin bakgrund, vad han/hon skulle vilja uppnå med sitt eventuella deltagande samt i förekommande fall vilken arbetsstation personen vill arbeta på.
- Om individen av projektpersonalen bedöms ha potential att ingå i projektet, och om individen själv vill delta, bestäms ett startdatum så snart det är möjligt.

7.1.3 Första dagen

Den första arbetsdagen har en speciell prägel.

- Introduktion under ledning av projektpersonal. Presentation av arbetsledare, övrig personal och projektdeltagare.
- Liten inblick i vem som gör vad, hur arbetet är uppbyggt etcetera.
- Information om hur deltagaren ska sköta sin närvarorapportering.
- Samtal tillsammans med arbetsledare om vilka arbetsuppgifter som är lämpliga för deltagaren, vad deltagaren själv önskar och ”var arbetet finns”. Arbetsuppgifter och arbetstider anpassas efter individens särskilda förutsättningar och behov.

7.1.4 Uppföljningsmöte

Efter cirka 2-3 veckor görs ett uppföljningsmöte med deltagaren kring följande punkter:

- Hur den första tiden har varit.
- Den individuella handlingsplanen och dess syfte presenteras.
- Beskrivning av hur den individuella tidsredovisningen hänger ihop med handlingsplanen.
- Diskussion med deltagaren kring dennes egna önskemål och förväntningar på projektet.

Deltagaren fyller i sin handlingsplan själv men får stöd, coachning och vägledning i processen. Handlingsplan upprättas för en viss avgränsad period. I handlingsplanen noteras arbetstider, huvudsakliga arbetsuppgifter, deltagande i arbetsplatsträffar samt behov av anpassning i arbetet.

Därutöver har handlingsplanen följande rubriker:

- Under perioden ska jag i första hand träna på/förbättra: (vad, hur, omfattning per vecka).
- Därutöver ska jag finna strategier/träna på: (vad, omfattning per vecka).
- Jag är redo för att arbeta med arbetsmarknadsorientering. Under perioden ska jag vara aktiv med att: (vad, omfattning per vecka).
- CV
- Övriga aktiviteter: (vad, omfattning per vecka).
- Mål; jag deltar i projektet av egen önskan för att på kort sikt uppnå: (tidsperiod 3 månader).
- På längre sikt vill jag uppnå: (tidsperiod 6 månader).

Deltagaren får underteckna dokumentet och intyga att han/hon varit delaktig i att ta fram sin planering och vad den syftar till. Tid för uppföljning noteras samt att deltagaren har ansvar för att avtala ny tid för uppföljning om han/hon inte kan medverka vid den avtalade tidpunkten.

7.1.5 Avstämningsmöten

Avstämningsmöten har i regel genomförts var fjortonde dag. Dessa möten har omfattat följande punkter:

- Hur deltagaren fungerar gällande arbetsuppgifter, arbetstider, arbetstempo, arbetskoncentration, uthållighet, närvaro, socialt etcetera.
- Eventuella behov av att korrigera syfte och mål i handlingsplanen.
- Genomgång av färdighetsträning och hemuppgifter att jobba med till nästa möte.

Under den första perioden har deltagarna i regel fullt upp med att acklimatisera sig på arbetsplatsen hos Erikshjälpen och det finns inte förutsättningar att prata om arbete utanför denna skyddade miljö.

7.1.6 Ett steg till

När deltagarens dagliga rutiner fungerar och han/hon kommit in i sina arbetsuppgifter hos Erikshjälpen samt skapat en plattform för att diskutera framtid är det dags att ta ett steg till:

- Arbetsmarknadsorientering, jobb-/praktiksökande, upprättande av CV och personligt brev med mera.
- Uppföljning av färdighetsutveckling och arbetsmarknadsinriktade aktiviteter.

7.1.7 Utslussning

När deltagaren har uppnått sina mål med att delta i verksamheten så ska denne avslutas i projektet och i förekommande fall föras över till nästa steg i rehabiliteringskedjan. En avstämning görs av nuläget samt vad som ska hända i nästa steg. Om så önskas kan både deltagare och remittent få en slutbedömning skriftligt.

7.2 Arbetsrehabiliteringen

Den arbetsmässiga basen för rehabiliteringsarbetet är Arlövs Biståndscenters Second Hand verksamheter i Åkarp respektive Malmö.

Verksamheterna innehåller att antal arbetsuppgifter från hämtning/mottagande av sådant som skänkts till verksamheten till försäljningen till kunder. Varor kan komma till butiken direkt genom att personer kommer och lämnar men även genom att man själva hämtar med lastbil. Därefter ska det mottagna godset sorteras. Godset fördelas till olika stationer där uppackning sker. I detta läge kasseras sådant som inte anses vara säljbart. En del saker fixas till innan de sätts ut i butiken medan andra saker kan ställas ut direkt i hyllorna. Innan något sätts ut i hyllorna måste ett pris sättas. Därefter ska varan placeras i rätt del av affären. Städning är också en del av de uppgifter som finns i projektet. Butikerna har öppet tre dagar i veckan. Dagen efter att man har haft öppet består mycket av arbetet av att plocka i ordning och städa efter kunderna då det ofta är oordning i butiken. Man måste också fylla på hyllorna med mer varor. Ordinarie personal och projektdeltagare jobbar tillsammans. Det finns olika ansvarsområden bland de anställda. Projektdeltagarna har arbetsledning av två arbetsledare, en på vardera arbetsplats.

Avstämning av funktionsförmågan i arbetet omfattar följande punkter:

- Arbetstider och arbetstidens längd
- Arbetsuppgifter
- Personliga resurser/hinder
- Instruktionsförståelse
- Uthållighet
- Arbetstempo
- Arbetskoncentration
- Stabilitet
- Ansvarstagande
- Självständighet
- Behov av stöd

- Upplevt stöd
- Relationer till arbetsledare/handledare/projektledare/arbetskollegor
- Vad man vill förbättra/förändra
- Delmål

SKA projektet ses både av projektledarna och av remittenterna huvudsakligen som en för - rehabiliteringsresurs som dels ska kunna bedöma deltagarens funktionsförmåga och dels kunna utveckla denna förmåga för att kunna tillgodogöra sig andra rehabiliteringsinsatser längre fram i rehabiliteringsprocessen. I första hand avser detta insatser som kan komma till stånd inom ramen för Fördjupad samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

7.3 Övriga aktiviteter

Fokus i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen har varit att utveckla deltagarnas funktionsförmåga med arbetsuppgifterna i Second hand verksamheten som grund. Detta har också inneburit att arbeta med deltagarna ur ett helhetsperspektiv. Deras psykiska ohälsa har hela tiden påverkat förutsättningarna för att kunna genomföra sina arbetsuppgifter.

En stor andel av deltagarna har före deltagandet i projektet levt på ett sätt som inte fungerar när man arbetar. Sömnstörningar har lett till att man fått en annan dygnsrytm och de vardagliga bestyren har tagit all energi i anspråk. Därför har många deltagare behövt träna på att fungera med en dygnsrytm anpassad till arbete. Detta har bl.a. inneburit många samtal kring individuella strategier för att hantera sömnstörningar och att komma upp på morgonen.

Många deltagare har haft svårt för att åka buss vilket krävt extra insatser särskilt för dem som har arbetat i butiken i Åkarp. Även på detta område har det mycket handlat om att i samtal med deltagaren hitta fungerande strategier, t.ex. att planera byten, vara ute i god tid och liknande så att det inte uppstår onödiga stressmoment.

Alla deltagare har haft möjlighet att delta i friskvårdsaktiviteter. Projektet har prövat både individuella aktiviteter och gruppaktiviteter. En del av deltagarna har kunnat bedriva friskvård på recept från sin behandlande läkare vilket medfört att kostnaderna kunnat sänkas för den enskilde. Då inte alla läkare har känt till denna möjlighet så har projektet aktivt informerat om detta. Deltagarna har själva fått välja vilken typ av friskvård som bäst passat var och en. Kockums Fritid och liknande anläggningar har utnyttjats av en del av deltagarna medan andra hållit igång friskvårdsaktiviteterna på egen hand.

Den sociala träningen har varit viktig i projektverksamheten. Många av deltagarna har under sjukdomsperioder isolerat sig och i början av sitt deltagande i projektet har de ofta haft svårt med gruppaktiviteter. Projektpersonalen har arbetat för att på olika sätt öva upp förmågan att delta i olika slags aktiviteter. Den sociala kontakten vid raster i arbetet och olika slags möten i verksamheten har varit viktiga redskap. Även studiebesök och utflykter har varit av betydelse i detta arbete.

Många av deltagarna har haft olika slags behandlingskontakter parallellt med deltagandet i projektet, t.ex. hos Integrerad Närsjukvård Malmö (INM) eller inom Allmänpsykiatri. Detta har vävts samman med övriga insatser. Representant för INM har vid ett flertal tillfällen

påpekat hur viktig kombinationen av behandlingsinsatser och arbetslivsinriktad rehabilitering har varit för de personer som haft kontakt med dem och SKA projektet.

Drygt 30 % av deltagarna uppger att de har fått del av arbetsmarknadsinriktade aktiviteter i projektet. Det har handlat om vägledningssamtal, stöd i att upprätta CV, personligt brev, hjälp med att söka praktik och anställning, stöd i kontakt med Arbetsförmedlingen m.m.

En viktig del har också varit tid för återhämtning. Många deltagare har uppgett att de har svårt att reglera sin arbetstakt och gärna tar på sig mer än de klarar av. Projektpersonalen har här varit en viktig resurs för att se till så att deltagaren utvecklats i en realistisk takt och med en kravnivå som vederbörande klarat av. Man har också i projektet lärt ut stresshantering och tidvis haft avslappning i grupp.

7.4 Remittenternas synpunkter på projektet och dess arbetssätt

Deltagarna i projektet har fram till i januari 2010 endast anvisats av Försäkringskassan. Från januari 2010 är också Arbetsförmedlingen medfinansierare av projektet. En stor del av de deltagare som har anvisats av Försäkringskassan är personer som får öppenvårdsbehandling hos Integrerad Närsjukvård Malmö (INM).

Intervjuperson hos INM menar att SKA projektet har öppnat helt nya möjligheter för organisationens patienter och att det kommer att få negativa hälsomässiga konsekvenser för målgruppen om inte denna typ av verksamhet kan tillhandahållas i fortsättningen.

Även de offentliga organisationerna menar att SKA projektet är en viktig resurs och att det finns mycket få lämpliga verksamheter för utredning, arbetsprövning och rehabilitering av den aktuella målgruppen. Därför finns ett behov både av att SKA projektets verksamhet finns kvar i någon form och även att andra verksamheter etableras som kan möta behov och förutsättningar på olika kravnivåer.

Fördelarna med projektet anses bl.a. vara att det:

- Erbjuder relevanta insatser som ger individen nödvändig struktur i vardagen.
- Utgår från varje individs behov och förutsättningar och har personal med stor kunskap om och förståelse för målgruppen.
- Erbjuder arbetsuppgifter på en vanlig arbetsplats som måste utföras för att verksamheten ska fungera men med individuellt anpassade krav på arbetsprestation.

Försäkringskassan har ibland uppfattat projektledarnas bedömningar av vem som skulle kunna beredas plats i projektet som allt för begränsande. Projektledarna har dock inte bara kunnat se till remittentens och individens behov utan har också behövt tänka på att projektets medfinansiering skulle gå ihop. Därför har man inte kunnat ta in allt för många personer som bara haft förmåga att delta bara några timmar i veckan.

Både Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan skulle velat se ett större fokus i projektet på utslussning mot arbete men förstår samtidigt svårigheterna i den rådande lågkonjunkturen. En del av målgruppen skulle behöva arbeta i verksamheter med anpassad arbetsmiljö, t.ex.

föreningar och sociala företag. För att få med företagare i allmänhet så skulle det ha behövts ett mer aktivt förankringsarbete för att tydliggöra vad företagen kan vinna på att samarbeta med denna typ av rehabiliteringsverksamheter.

7.5 Deltagarnas erfarenheter av projektets metodik

För deltagarna har Erikshjälpen Second Hand varit en trygg och trivsamt arbetsmiljö med lagom krav på arbetsprestation och ett bra bemötande från både projektpersonal och personal i den reguljära verksamheten. Deltagarnas psykiska ohälsa innebär att många har en låg stress-tröskel, lätt blir oroliga och har svårt med nya kontakter och förändringar. Det professionella stöd som projektledarna har gett, det kamratliga stödet från arbetskamrater och den gynnsamma psykosociala arbetsmiljön menar deltagarna har dämpat rädsla, ångest och oro för nya kontakter samt för förändringar av olika slag. Det är inte bara sjukdom och ohälsa som påverkar deltagarna utan också sociala faktorer, t.ex. privatekonomin som är ansträngd efter många års sjukskrivning.

Många intervjuade deltagare framhåller att man i verksamheten behandlats lika oavsett om man varit anställd eller deltagare, vilket har uppskattats. Arbetsuppgifterna uppfattas ha varit meningsfulla och det har skapat sammanhållning att man arbetar för en god sak genom att en stor del av överskottet i verksamheten går till biståndsverksamhet.

De flesta har funnit sin plats på någon av de arbetsstationer som finns i verksamheten och gärna velat ha ett fast ansvarsområde som man känner till. Många ville också ha en självständig uppgift som man kunde styra själv. Samtidigt har gemenskapen på arbetsplatsen och att man haft arbetskamrater omkring sig varit en viktig trivsalfaktor.

Flertalet intervjupersoner uppger att de har haft en tendens att ta på sig mer arbetsuppgifter eller att öka arbetstempot mer än de klarar av. Deltagarna har dock i projektet känt en trygghet genom att projektledarna har varit observanta på individernas stressnivå och sett till man inte har pressat sig själv för hårt. Det har varit tillåtet att utvecklas i sin egen takt. Även detta framhålls som en framgångsfaktor.

De intervjuade deltagarna menar att de i projektet har genomgått en personlig utveckling som har medfört bättre hälsa, självinsikt, självkänsla och framtidstro. Detta har lagt grunden för att man överhuvudtaget skulle våga börja tänka på arbete eller studier. De flesta deltagarna uttrycker mycket tydligt att man har en lång väg tillbaka till arbetsmarknaden och tror i många fall att det inte finns någon arbetsgivare som vill anställa dem. Bland dem som har deltagit i entreprenörsutbildningen finns personer som har affärsidéer och som skulle kunna tänka sig att vara företagare men de hålls tillbaka av tvivel på sin egen förmåga att kunna vara företagare med hänvisning till sin ohälsa.

7.6 Personalens reflektioner

Personalen i den reguljära verksamheten har varit viktiga resurser i projektet. Alla är överens om att det har fungerat bra att ha en så omfattande projektverksamhet som SKA projektet i den ordinarie verksamheten. Utan projektdeltagarna så skulle man inte ha kunnat driva verksamheten i samma omfattning som nu. Deltagarna har tillfört många arbetstimmar och det

har uppfattats som stimulerande med nya arbetskamrater. Samtidigt har många upplevt det meningsfullt att kunna göra en insats, dels som handledare i arbetet och dels som stöd till en utsatt medmänniska.

Flertalet intervjupersoner menar att de nu har en ökad förståelse för målgruppen och deltagarnas förutsättningar för arbete. De skulle dock velat ha haft mer information om projektets syfte och målsättningar samt om ämnet psykisk ohälsa. Ett irritationsmoment har varit svårigheterna att planera arbetet p.g.a. instabilitet i närvaron hos en del deltagare samt att man i verksamheten upplevt sig inte ha fått tillräcklig information om när deltagare skulle arbeta. Eftersom verksamheten är öppen vissa tider så måste vissa saker vara klara på bestämda tider.

En synpunkt som tas upp av såväl remitterter, deltagare som personal är att steget mellan den skyddade arbetsmiljön och kraven i SKA projektet och den reguljära arbetsmarknaden är stort.

8 Utfall

I utfallsbeskrivningen har projektets ambitioner jämförts med det faktiska utfallet.

8.1 Individnivå

Projektets målsättning har varit att kontinuerligt ha 24 personer inskrivna och att under hela projekttiden ha gett stöd till 120 personer ur målgruppen. Resultatet är att sammanlagt 106 personer har deltagit i projektet. Det är således något färre än beräknat. Det samtida antalet deltagare har varierat mellan 11 och 47 personer. Under 20 av projektets 24 månader så har antalet deltagare överskridit det beräknade antalet deltagare. Detta har varit en direkt följd av regelsystemet beträffande beräkning av medfinansieringen för deltagarna.

Projektet hade inledningsvis vissa bekymmer med att komma upp i förväntad deltagarnivå. Detta hade flera orsaker, bl.a. att projektet startade i semestertid och att det generellt tar tid att informera om och förankra ett nytt projekt. För att komma i nivå med budgeterad medfinansiering i fråga om deltagarsättningar så gjordes under sista kvartalet 2008 en kraftig överinskrivning av deltagare. Detta påverkade dock projektet negativt i fråga om arbetsbelastning och kvalitet i arbetet varför ett beslut fattades i samråd med handläggare hos ESF-rådet att det samtida antalet deltagare inte skulle överstiga 30 personer. Detta höll under några månader men under hösten 2009 var projektet åter uppe i ett fyrtiotal deltagare. Under de tre första månaderna 2010 gjordes ytterligare överintag i samråd med ESF-rådet för att kunna säkra medfinansieringen. Från april månad har antalet deltagare successivt minskat då få nya skrivits in och personer efterhand har avslutats. Under den sista projekt månaden har 22 personer deltagit i verksamheten. Av nedan tabell framgår att 65 % av deltagarna har remitterats till projektet genom Försäkringskassan, 16 % från handläggare i Fördjupad samverkan FK-AF, 12 % genom INM 7 % på annat sätt. De flesta som har remitterats till projektet från Fördjupad samverkan har remitterats av en arbetsförmedlare. Ett tiotal personer som remitterats av Försäkringskassan har efter årsskiftet 2009/2010 sin tillhörighet till Arbetsförmedlingen genom att de deltar i Arbetslivsintroduktion.

Remittent

Variabel	Antal	%
Försäkringskassan	69	65,09%
Samverkan FK-AF	17	16,04%
Arbetsförmedlingen	3	2,83%
Malmö stad	0	0,00%
INM	13	12,26%
Självremiss	2	1,89%
Annan	2	1,89%
Summa	106	100%

Antal deltagare under hela projektperioden

År	Månad	Åkarp	Volfram	Totalt
2008	Augusti	2	9	11
	September	4	19	23
	Oktober	18	19	37
	November	22	22	44
	December	22	23	45
2009	Januari	19	21	40
	Februari	16	20	36
	Mars	16	16	32
	April	15	15	30
	Maj	13	16	29
	Juni	18	17	35
	Juli	18	19	37
	Augusti	17	18	35
	September	19	18	37
	Oktober	19	19	38
	November	22	19	41
	December	23	19	42
2010	Januari	25	19	44
	Februari	27	20	47
	Mars	26	21	47
	April	21	16	37
	Maj	17	16	33
	Juni	9	15	24
	Juli	9	13	22
Summa		52	54	106

Den ursprungliga kalkylen för medfinansieringen har inte varit hållbar framförallt p.g.a. att de flesta deltagarna bara har kunnat delta på deltid. Deltagarna har i regel varit utan sysselsättning och sjukskrivna under perioder på 5 – 10 år p.g.a. psykisk ohälsa. De flesta deltagarna

beskriver att det har varit en oerhört stor påfrestning för dem att överhuvudtaget ta sig till projektet under den inledande fasen och att de till en början bara har orkat vara aktiva upp till ett tiotal timmar i veckan. Efterhand har man kunnat utöka antalet timmar, dock långt ifrån alla. Genomsnittligt antal närvarotimmar utslaget på samtliga aktuella deltagare har varierat mellan 72 timmar och 114 timmar beroende på antal arbetsdagar i månaden. Timmarna motsvarar ungefär 60 % av heltids närvaro. Då ESF-rådet endast godkänner faktisk närvaro i aktiviteter direkt relaterade till projektverksamheten har detta inneburit att projektet behövt arbeta med fler deltagare än det som ursprungligen planerades. Till svårigheterna att nå upp i tillräcklig medfinansiering har den låga ersättningsnivå som vissa deltagare har också bidragit.

En studie av inskrivningstiderna visar att 58 % av deltagarna har haft en inskrivningstid på 6 månader eller kortare medan 42 % har haft en inskrivningstid som överstiger den planerade maximala inskrivningstiden på 6 månader.

Längd på deltagande i månader

Variabel	Antal	%
Kortare tid än en månad	4	3,77%
1-2 månader	18	16,98%
3-4 månader	22	20,75%
4-5 månader	18	16,98%
Längre tid än sex månader	44	41,51%
Fortfarande aktuell	0	0,00%
Summa	106	100%

Den könsmässiga fördelningen, sett till alla inskrivna deltagare, är 62 % kvinnor och 38 % män. Detta motsvarar fördelningen i den aktuella målgruppen enligt uppgift från Försäkringskassan.

Från januari månad 2010 har deltagare till projektet, förutom från Försäkringskassan, också anvisats från Arbetsförmedlingen. Detta hänger samman med förändringar i sjukförsäkringen som medfört att försäkringstagare efter att ha nått upp till ett maximalt antal sjukförsäkringsdagar överförs till Arbetsförmedlingen och till en början erbjuds stöd i form av Arbetslivsintroduktion. Sammanlagt 10 projektdeltagare har berörts av denna insats.

Avslutningsorsak

Variabel	Antal	%
Inte avslutad	0	0,00%
Erhållit anställning	6	5,66%
Påbörjat grundskolestudier	0	0,00%
Påbörjat gymnasiestudier	0	0,00%
Påbörjar högskolestudier	0	0,00%
Påbörjat annan längre utbildning	1	0,94%
Erhållit praktik som lett till anställning	3	2,83%
Överförd till annan organisation	43	40,57%
Fullföljt men bedömts sakna arbetsförmåga	15	14,15%
Klienten avbrutit sitt deltagande	24	22,64%
Annan orsak	14	13,21%
Uppgift saknas	0	0,00%
Summa	106	100%

Som tydliggjort i tidigare delrapporter har deltagarnas förutsättningar för arbete varit högst varierande:

- 7 % av de utskrivna deltagarna har inom projektets ram kunnat avslutas till en anställning och i ett fall till studier. Ytterligare tre deltagare har fått arbete en tid efter avslutning ur projektet som en direkt följd av extern praktik anordnad genom projektet. Det innebär att 9 % har avslutats till arbete/studier.
- 41 % av de utskrivna deltagarna har kunnat gå vidare till insatser hos Arbetsförmedlingen eller AIC, i huvudsak inom ramen för Fördjupad samverkan FK-AF.
- 14 % av de utskrivna deltagarna har fullföljt sitt deltagande i projektet men bedömts sakna arbetsförmåga varför de återremitterats till Försäkringskassan.
- 23 % av deltagarna har avbrutit sitt deltagande i projektet, i så gott som alla fall p.g.a. försämrade hälsa.
- 13 % har avslutats av andra orsaker, t.ex. flytt till annan ort.

Huvuddelen av deltagarna är i hög utsträckning nöjda med sitt deltagande i projektet. Två tredjedelar av deltagarna har förbättrat sina möjligheter på arbetsmarknaden medan en tredjedel p.g.a. av sin sjukdomsbild inte har kunnat ta till sig den erbjudna rehabiliteringen fullt ut eller att de konstaterats sakna arbetsförmåga.

Ett tiotal deltagare har visat intresse för att skapa sin egen arbetsplattform genom företagande, enskilt eller tillsammans med andra. De har deltagit i en kompetensutvecklingsinsats kring entreprenörskap med fokus på socialt företagande under hösten och våren 2010. Några av dem har etablerat kontakt med rådgivningsorganisationen Coompanion Kooperativ Utveckling i Skåne och där fått del av bl.a. individuella kompetensanalyser.

8.2 Organisationsnivå

Projektet har haft en ambition att möta människor där de är och att utveckla en verksamhet som utgår från de deltagande individernas behov, förutsättningar och delaktighet. Det framgår av synpunkter från deltagare och samverkanspartners att projektpersonalen i hög utsträckning har lyckats med detta. Projektpersonalens kompetens för att arbeta med rehabilitering för den aktuella målgruppen, deras lyhördhet för deltagarnas behov och mående samt förmåga att samarbeta med deltagarna har aktivt bidragit till de goda resultat som uppnåtts i projektet på individnivå. En andra viktig faktor som bidragit positivt till dessa resultat är projektägarens verksamhet.

Den Second Hand verksamhet som Arlövs Biståndscenter bedriver inom ramen för Erikshjälpens koncept för sådan verksamhet, har fungerat bra som arbetsplattform för arbetsprövning och arbetslivsinriktad rehabilitering i en tidig fas av rehabiliteringskedjan. Personalen i verksamheten har på ett medmänskligt sätt, som handledare och arbetskamrater, varit ett bra stöd för deltagarna. Många deltagare har i intervjuer påpekat detta och angett att en av framgångsfaktorerna för dem själva har varit den goda psykosociala arbetsmiljön i Arlövs Biståndscenters verksamheter. Deltagarna har också bidragit till att personalen har fått en ökad förståelse för målgruppens situation genom att många deltagare har varit öppna och berättat om sina svårigheter. Samtidigt har det varit svårt att planera verksamheten p.g.a. oklara besked vid frånvaro. Deltagarna har sammanlagt tillfört en betydande arbetsinsats men den har varierat med hur man mått och det har också varit en hel del frånvaro p.g.a. sjukdom.

Som beskrivits tidigare i rapporten har projektet erbjudit en rad olika insatser utöver möjligheten till arbetsprövning och arbetsträning. Nedan tabell anger de av deltagarna själva angivna insatserna som de uppfattar sig ha deltagit i.

Insatser genom SKA-projektet

Flervalsfråga

Variabel	Antal	%
Kartläggning	84	79,25%
Introduktionsplan	81	76,42%
Introduktion i projektet	103	97,17%
Stöd/coachning	91	85,85%
Arbetsprövning Åkarp/Malmö	104	98,11%
Deltagit i Arbetsmöten	47	44,34%
Funktionsbedömning	48	45,28%
Friskvård	25	23,58%
Nätverkskontakter social, studier, arbete	7	6,60%
Utbildning i entreprenörskap	7	6,60%
Utbildning i jämställdhetsfrågor	5	4,72%
Annan utbildning	0	0,00%
Studiebesök	26	24,53%
Studievägledning	1	0,94%
Jobbsökaraktivitet	21	19,81%
Matchning mot studier/arbete	33	31,13%
Praktikplats utanför projektet	17	16,04%

En mycket stor andel av deltagarna uppfattar att de fått del av introduktionsinsatser, kartläggning, stöd/coachning samt arbetsprövning. Det är en mindre andel av deltagarna som har kunnat delta i matchning mot studier/arbete eller har haft praktikplats utanför projektet. Detta beror dels på att en stor andel av deltagarna p.g.a. sitt hälsotillstånd inte har varit mogna för sådana insatser och dels på att projektet har förväntats avsluta deltagarna när de har blivit redo för att tillgodogöra sig insatser genom Arbetsförmedlingen inom ramen för Fördjupad samverkan.

Deltagarna har i stor utsträckning upplevt arbetsuppgifterna i verksamheten som meningsfulla. Genom att det finns olika arbetsstationer i verksamheten, från inlämning av gods till försäljning och leverans, kan deltagare välja bland olika typer av arbetsuppgifter och det finns även möjligheter till rotation som medför variation i arbetsuppgifterna. Många förefaller dock ha föredragit en fast arbetsplats där man vet hur saker och ting fungerar. Arbetsmiljön har upplevts som trygg och inte allt för stressande med väl anpassade krav på arbetsprestation. Projektet har i hög utsträckning genomförts i enlighet med beskrivningarna i projektansökan. Det har framgått av intervjuer både med samverkanspartners och med deltagare att SKA projektets verksamhet har fyllt ett angeläget behov av individanpassade arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser i en tidig fas av rehabiliteringsprocessen där det idag finns mycket få verksamheter. De insatser som projektet har erbjudit deltagarna har upplevts som relevanta av berörda aktörer.

Projektet har organisatoriskt fungerat bra efter en omorganisation i tidigt skede av projektet då det blev uppenbart att projektet för att fungera behövde en projektkoordinator på heltid. För att möjliggöra det har projektägaren själv finansierat arbetsledningen av deltagarna. Från början var samordnings- och arbetsledarrollerna integrerade.

Den metod för arbetsprövning och arbetslivsinriktad rehabilitering som har använts i projektet utformades i ett tidigare projekt, SAM-arbetsprojektet, och har i SKA projektet förfinats. Metoden är möjlig att använda i Arlövs Biståndscenters Second Handverksamhet i framtiden, som planerat, men i dagsläget är det oklart i vilken utsträckning detta kommer att ske. Primärt drivs verksamheten för att skapa ett överskott som går till olika biståndprojekt i tredje världen. Projektägaren ser svårigheter i att implementera denna typ av verksamhet i egen drift men kan tänka sig att vara en arbetsplattform för annan organisation som arbetar med arbetsprövning och arbetslivsinriktad rehabilitering.

8.3 Omvärldsnivå

Avsikten med projektverksamheten har varit att komplettera det befintliga utbudet av stödinsatser för personer med sjuk-/aktivitetsersättning p.g.a. psykisk, psykosomatisk eller psykosocial ohälsa. Insatserna skulle, enligt projektansökan, leda till att deltagarna kunde skaffa sig ett arbete genom att delta i arbetslivsinriktad rehabilitering anpassad till varje individs behov och förutsättningar.

Målgruppen/projektdeltagarna skulle tydliggöras som resurs på arbetsmarknaden genom att projektet etablerade kontakter med arbetsgivare och arbetsgivarorganisationer. En ambition var att informera och bearbeta arbetsgivare att vilja anställa personer med psykiska funktionshinder.

Projektverksamheten förväntades utvecklas i samverkan i ett brett Utvecklingspartnerskap mellan brukarna själva, brukarorganisationer, offentliga organisationer, representanter för arbetsgivare och arbetstagare samt projektägare och projektpersonal.

Som redan tidigare påpekats har projektet fyllt ett behov av arbetsprövning och arbetslivs-inriktad rehabilitering i en tidig fas av processen för etablering på arbetsmarknaden efter lång tids frånvaro p.g.a. sjukdom. Efterhand har det blivit allt tydligare hur styrd rehabiliterings-processen är av sjukförsäkringssystemet. De tidsgränser som finns för hur många dagar man totalt kan uppbära sjukpenning och vilka insatser som ska vidtas vid olika tidpunkter i processen och av vem har begränsat SKA projektets manöverutrymme. Projektet definieras nu av alla berörda parter som ett ”förrehabiliteringsprojekt”. Detta, tillsammans med mål-gruppens behov och förutsättningar samt utformningen av projektets resursbas, har medfört att en mindre del av projektinsatserna än planerat har använts för att generellt påverka arbetsgivare och att tydliggöra målgruppen som resurs på arbetsmarknaden. Detta har dock skett i de enskilda fall där projektet har kunnat medverka till anställningar. Huvudregeln har dock varit att deltagare som visat sig ha en arbetsförmåga, helt eller delvis, har överlämnats för vidare insatser inom ramen för samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkrings-kassan.

Från januari 2010 då utförsäkringen av personer från sjukförsäkringen inleddes och Arbets-förmedlingen tog emot dessa personer i Arbetslivsintroduktion så har dock projektets roll delvis förändrats. I projektets slutfas var en tredjedel av deltagarna nämligen i denna åtgärd som ju syftar till att möjliggöra ett återinträde på arbetsmarknaden.

Samverkan mellan projektägarens verksamhet, projektet, deltagarna, brukarorganisationerna, Integrerad Närsjukvård Malmö (INM), Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har fungerat bra. Det Utvecklingspartnerskap som bildades av dessa parter har genomfört informations- och dialogmöten som har varit uppskattade. De ämnen som avhandlats är bl.a. målgruppens möjligheter till arbete, socialt företagande samt förändringarna i sjukförsäkrings-systemet. Det har varit god representation från de parter som nämnts ovan. Arbetsgivare, arbetsgivarorganisationer och fackliga organisationer har dock i blygsam utsträckning kunnat engageras.

9 Horisontella kriterier

9.1 Jämställdhetsintegrering

Socialfondsprojekt ska jämställdhetsintegreras. Med detta avses att ett jämställdhetsperspektiv ska införlivas i alla socialfondsprojekt på alla nivåer. Begreppet jämställdhetsintegrering definieras som ”omorganisering, förbättring, utveckling och utvärdering av beslutsprocesser, så att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt deltar i beslutsfattande.”

Av ESF-rådets vägledningsdokument för jämställdhetsintegrering framgår vidare att ett jämställdhetsperspektiv handlar om att:

- Synliggöra kvinnor och män.
- Problematisera värderingar och attityder om kvinnor och män, kvinnligt och manligt.

- Uppmärksamma och förhålla sig till viktiga jämställdhetsmål, framförallt ur ett arbetsmarknadsperspektiv.
- Göra olika analyser och åtgärder i olika faser av projektet.

I projektbeskrivningen finns det tre formulerade mål i relation till jämställdhetsintegreringen. Det första målet som beskrivs i ansökan är att andelen män/kvinnor i projektet ska svara mot andelen män/kvinnor i målgruppen. Det har i projektet totalt deltagit sammanlagt 106 personer, 40 män och 66 kvinnor. Det har således varit en viss övervikt av kvinnor. Av intervjuer med personal i projektet och personal hos remitterter framgår att detta återspeglar hur målgruppen ser ut. Enligt flera uppgifter utgör kvinnor 2/3 av den målgrupp som är aktuell för projektet. Projektpersonalen har under projektets gång bearbetat remitterterna aktivt för att uppnå ambitionen om en könsfördelning motsvarande målsättningen.

Det andra målet som är formulerat i ansökan är att en jämställdhetsplan ska utarbetas för projektet under projektiden. Detta mål har uppfyllts då det under projektets gång utformades en jämställdhetsplan där förutsättningar, behov, erfarenheter och framtida ambitionen formulerades, se appendix, delrapport 2, bilaga 1. Detta arbete genomfördes i samarbete med en extern resurs i form av en jämställdhetsexpert. En av utvärderarna i projektet samverkade också med projektpersonalen kring arbetet med planen för jämställdhetsintegrering för att ta tillvara det lärande som utvärderingen kunde generera i detta avseende. Utformningen av planen medförde även en kompetensutveckling inom Arlövs Biståndscenters verksamhet då den ordinarie organisationen samtidigt passade på att utveckla sitt jämställdhetsarbete.

Det tredje och sista målet som formulerades för jämställdhetsintegreringen var att en lika stor andel av männen som av kvinnorna genom projektet skulle ha erhållit arbete/uppleva att deras möjligheter till att arbeta hade ökat. Genomförda enkäter och intervjuer med deltagare i projektet indikerar att både kvinnor och män i många fall upplevt sig stå långt från arbetsmarknaden och att de i första hand sett projektet som en första rehabiliteringsinsats för att bryta en lång period av frånvaro från arbetsmarknaden. För många har det varit ett stort framsteg att kunna fungera i projektets arbetsplattform. Det är först efter en tid i verksamheten som en del av deltagarna har vågat börja tänka på arbete utanför verksamheten hos Erikshjälpen Second Hand. Sammanlagt sex deltagare har vid avslutning ur projektet haft en anställning. Ytterligare tre har i senare skede, via praktik förmedlad av projektet, kunnat skaffa sig en anställning. Av dessa nio personer är sex kvinnor och tre män. Proportionellt innebär det att en något större andel av kvinnorna erhållit anställning jämfört med männen.

Utöver de mål som redovisats ovan uttalades i projektansökan ambitioner om att jämställdhetsintegrering skulle genomsyra projektet och engagera flera aktörer så som Utvecklingspartnerskap, personal och deltagare. I intervjuer med olika aktörer har det framkommit att jämställdhetsperspektivet i början av projektet hamnade i skymundan av olika anledningar. Det var först i samband med att projektkoordinatören i projektet startade arbetet med att utveckla en jämställdhetsplan i projektet som jämställdhetsperspektivet aktualiserades i praktiken.

En av utvärderarna genomförde intervjuer med projektpersonal, deltagare och reguljär personal hos projektägaren kring frågor relaterade till jämställdhetsintegrering. Denna information kompletterades med deltagande observation. Projektpersonalen utformade i sin tur en enkät kring jämställdhetsintegrering som de aktuella deltagarna fyllde i. Den gemensamma insatsen genererade bred information, både kvantitativt och kvalitativt.

Det framkom tydligt under utvärderingsinsatserna att deltagarna i projektet värderade jämställdhetsfrågan på olika sätt när man diskuterade frågan generellt och när de skulle relatera den till sin egen situation. Majoriteten ansåg att jämställdhet är en viktig fråga i allmänhet. De hade däremot svårt att se vikten av jämställdhet i projektverksamheten och för egen del då de menade att de hade andra aspekter att ta hänsyn till i sina liv som var mer relevanta. Jämställdhet var för majoriteten av deltagarna i praktiken en icke-fråga. Trots detta kom det fram mycket information i samtal med deltagarna som gav projektet anledning att arbeta med jämställdhetsintegrering.

En fråga som aktualiserades var könssegregeringen på de arbetsstationer som fanns tillgängliga inom projektet för arbetsträning. Både projektpersonal och deltagare upplevde det som tråkigt att denna uppdelning fanns samtidigt som de inte såg det som ett tecken på en icke jämställd arbetsplats. Placeringen på olika arbetsstationer var mestadels baserat på deltagarens egna erfarenheter, behov och önskemål. Deltagarna menade att de skulle kunna byta arbetsstation om de hade en vilja till detta. I den enkätundersökning som projektet genomförde framkom det att kvinnorna var mer benägna att vilja testa en arbetsstation där större delen av arbetet genomfördes av det motsatta könet. Ingen av männen var intresserade av detta.

Ytterligare en intressant aspekt som diskuterades både av deltagare och av personal var betydelsen av hemsituationen för en lyckad rehabilitering. Personal i projektet menade att kvinnor som är sjukskrivna har en tendens att bygga upp en åtta timmars arbetsdag i hemmet under tiden de är sjukskrivna, män har generellt inte samma tendens. Detta bekräftades till viss del av de intervjuer som genomfördes med deltagare. För att arbetsträningen ska fungera och för att rehabiliteringsplanen ska vara hållbar måste hemarbetet minska i takt med att arbetsträningen ökar. I enkätundersökningen framkom det att kvinnor i högre grad tar hand om en större del av hemarbetet. Andelen hemarbete påverkas vidare av familjesituationen. Enligt statistik från projektet så var det en betydligt mindre andel av männen som hade minderåriga barn jämfört med kvinnorna. Det förekom dessutom bland kvinnorna i projektet att de var ensamstående med minderåriga barn medan detta inte alls förekommer bland männen. Detta är faktorer som påverkar rehabiliteringsprocessen och behovet av stöd i denna.

Då samtliga i projektpersonalen också var delaktiga i det tidigare samverkansprojekt som SKA projektet bygger på har de haft möjlighet att jämföra deltagarna och deras resultat i respektive projekt. Delar av projektpersonalen menar att det var en tydlig trend i det tidigare projektet att männen på ett bättre sätt kunde tillgodogöra sig/tillvarata det som projektet erbjöd och de fick därigenom en mer positiv utvecklingsprocess. Detta bekräftades även i genomförd utvärdering. Så upplever projektpersonalen inte att det är i aktuellt projekt utan de menar att hela målgruppen har tagit ett steg bakåt i måendet och att alla, oberoende av kön, idag har en längre väg till hälsa och arbete. I SKA projektet har det handlat om andra faktorer än kön som avgjort individens utvecklingsmöjligheter. Att männen inte längre tillgodogör sig projektets insatser på ett bättre sätt visas också i resultatstatistiken för projektet.

Det har under projektets gång uppkommit flera intressanta aspekter gällande jämställdhetsintegrering. Ovanstående diskussion beskriver bara en del av huvuddragen i arbetet med jämställdhetsintegreringen. Mer utförliga beskrivningar och diskussioner kring detta återfinns i den andra delrapporten, se appendix.

9.2 Tillgänglighet för funktionshindrade

Generellt används begreppet tillgänglighet för att beskriva vad som krävs för att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av vad samhället har att erbjuda på lika villkor som andra.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning anses i allmänhet omfatta fyra integrerade delar:

- Fysisk tillgänglighet
- Tillgänglig verksamhet
- Kommunikativ tillgänglighet
- Informativ tillgänglighet

Tillgängligheten i ESF finansierade projekt handlar om att beakta tillgänglighetsaspekter och att problematisera värderingar och attityder om människor med eller utan funktionsnedsättning.

I projektansökan för SKA projektet anknys tillgängligheten till förutsättningarna för projektets målgrupp att delta genom att:

- Utforma lättillgänglig information om projektet både skriftligt och muntligt. Deltagande i projektet har föregåtts av ett förutsättningslöst studiebesök.
- Göra löpande intag för att undvika väntetider.
- Ha en acceptans och förståelse för att människor har olika behov.
- Ha en öppen och kontinuerlig dialog inom organisationen för att lära mer om målgruppens behov och förutsättningar samt reflektera över värderingar, attityder och bemötande.
- Det finns goda allmänna kommunikationer med arbetsplatserna i projektet.
- Det finns tillgång till hiss i en av lokalerna.
- Det finns tillgång till vilorum, telefon samt internet.
- Projektet erbjuder en flexibilitet avseende arbetsuppgifter och arbetsutförande.
- Det är möjligt med en anpassning av arbetstider.

Ovan nämnda punkter har fungerat bra och medfört att deltagarna har uppfattat arbetsmiljön i projektet som god. Som framgår på annat ställe i rapporten har deltagarna varit mycket nöjda med det sätt de har blivit bemötta på i projektet, den psykosociala arbetsmiljön med en god samverkan och stor flexibilitet i anpassningen till olika individers förutsättningar samt den trygghet som de har upplevt genom det professionella stödet från projektpersonalen och det handledarstöd de fått av personalen i den reguljära verksamheten.

Projektet har inte arbetat specifikt med att utveckla tillgängligheten eller att problematisera värderingar och attityder kring tillgänglighetsaspekter. Först i slutskedet av projektet inbjöds ESF-rådets processtöd i tillgänglighetsfrågor till projektet för en halvdags utbildning.

10 Programkriterier

Socialfondsprojekt innehåller fyra olika programkriterier. Beroende både på utformningen av utlysningstexterna i respektive utlysning och på utformningen av projekten så kan fokus skilja sig åt beträffande dessa kriterier. SKA projektet anger i ansökan att projektet uppfyller samtliga fyra kriterier.

10.1 Främja lärande miljöer

I Svenska ESF-rådets vägledningsdokument för lärande miljöer sägs bl.a. att lärande miljöer:

- Fokuserar på individens inflytande över sin egen utveckling.
- Stimulerar kompetensutveckling med utgångspunkt i den enskildes utvecklingsbehov.
- Finns på individ-, organisations- och systemnivå.
- Begreppet lärande avser individens och organisationens förmåga att lära nytt och lära om. Här ingår både att använda kunskapen för att utveckla sig själv och arbetsplatsen.
- Formerna för lärandet kan vara både formella och icke-formella.
- Lärande handlar både om anpassning och om utveckling. I det första fallet handlar det om att inhämta kunskap och utveckla sitt omdöme för att klara det vardagliga arbetet på sin arbetsplats. I det andra fallet handlar det om att ifrågasätta sitt sätt att arbeta och inhämta kunskap från omvärlden.

En utgångspunkt för projektet har varit att deltagarna under projektiden skulle få möjlighet att använda de färdigheter som de redan hade sedan tidigare men också att kunna utveckla nya färdigheter. Deltagarna har fått möjlighet att pröva i verksamheten förekommande arbetsuppgifter i butikerna hos Erikshjälpen Second Hand. Detta har också inneburit kundkontakter. Deltagarna har utifrån sina egna förutsättningar kunnat utveckla sin självständighet och sin förmåga att ta ansvar för olika arbetsuppgifter i relation till verksamhetens krav och förväntningar. Deltagare har också kommit med kreativa förslag till utveckling av verksamheten som i vissa fall har tagits tillvara av projektägaren.

Butikerna har varit bra träningsplatser med ”riktiga arbetsuppgifter” som fyllt sitt rehabiliterande och arbetsprövande syfte. Övergången till arbetsmarknaden utanför har dock i många fall inte varit möjlig att åstadkomma. Detta beror i hög grad på deltagarnas förutsättningar i relation till arbetsmarknadens krav.

Projektet har erbjudit olika former av lärande knutna till:

- Processen att upprätta kartläggning och handlingsplan
- Stödsamtal/Vägledning
- Arbetsuppgifterna
- Arbetsgemenskapen
- Arbetsplatsträffarna
- Utbildning i jämställdhetsintegrering och diskussioner kring dessa teman
- Utbildning i tillgänglighet
- Utbildning i entreprenörskap
- Seminarier

Det är utvärderarnas uppfattning, grundad på deltagarnas synpunkter, att det har funnits en hög grad av delaktighet inbyggd i deltagarprocessen. Det har varit frivilligt att delta sett från projektets sida. Relationen mellan Försäkringskassan och deltagaren har dock i praktiken inneburit ett tvång på deltagande för att inte mista sin ersättning. Kartläggningen av deltagarnas förutsättningar och behov har genomförts i dialog mellan deltagare och personal. Detsamma gäller formulering av delmål och långsiktiga mål samt uppföljningen av hur deltagandet i projektet och arbetsprövningen har fungerat. Genom att i egen takt kunna pröva sin förmåga att klara olika arbetsuppgifter i verksamheten och att efterhand kunna utöka antalet arbetstimmar i kontinuerlig dialog med projektpersonalen så har deltagarna känt en stor trygghet i utvecklingsprocessen. Samtidigt är det tydligt att tidsramarna i sjukförsäkringen och utförsäkringen av vissa deltagare under år 2010 har skapat en viss upplevd stress för de berörda individerna. Projektet har i samverkan med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen dock på ett föredömligt sätt minskat denna stress genom att hela tiden hålla deltagarna informerade om både generella och individuella förutsättningar. På så vis har anpassningen till förändringarna i omvärlden underlättats för deltagarna i fråga.

Den ordinarie personalen i Erikshjälpens butiker i Åkarp och Malmö har haft viktiga roller som mentorer/handledare för deltagarna. Mentorsrollen har inneburit ett introduktionsstöd och att deltagaren i det vardagliga arbetet har haft någon på sin egen arbetsstation som man kunnat fråga och få stöd från. Deltagare som har varit länge i projektet har ibland också haft denna roll. Personalen har tyckt att begreppet mentor har varit alltför pretentiöst och har hellre använt begreppet handledare. Deltagarna har i många fall känt ett stort stöd av personalen och den psykosociala arbetsmiljön har uppfattats som god i båda butikerna. Kraven på arbetsprestation, arbetstempo och eget ansvarstagande har varit väl anpassade. Dessutom har samarbetet på arbetsplatserna fungerat bra mellan olika aktörer. Detta har skapat en trygg utvecklingsmiljö för projektdeltagarna. Samtidigt har vissa deltagare känt att arbetsuppgifterna inte har varit tillräckligt utmanande för dem när de väl kommit in i en strukturerad arbetsdag. En del av dessa deltagare har varit redo för arbetsmarknaden och kunnat slussas vidare i systemet och fått praktikplatser på andra arbetsplatser. I andra fall skulle det ha behövts en större flexibilitet i Second Hand verksamheten för att hitta andra arbetsuppgifter inom ramen för projektet då dessa personer fortfarande varit i behov av ett omfattande individualiserat stöd för att fungera i en arbetssituation.

Projektpersonalen har medvetet använt sig av olika redskap för att få varje individ att växa utifrån dennes specifika förutsättningar. Projektledarnas stöd har i stor utsträckning handlat om enskilda stöd- och vägledningssamtal samt stöd i kontakter med andra aktörer. De har genom sin professionella kompetens kvalitetssäkrat projektinsatserna ur ett individperspektiv. De har också gett en ram för utformningen av och innehållet i respektive projektdeltagares kompetensutvecklingsprogram. Basen för alla har varit arbete i Second Hand verksamheten. Det har dock varit stor skillnad på antalet arbetstimmar. Här är det mycket tydligt på vilket sätt deltagarnas förutsättningar för arbete påverkas av den ohälsa de drabbats av.

Arbetsplatsträffarna förefaller ha varit ett viktigt forum för kompetensutveckling i grupp. Som framgått har man vid arbetsplatsträffarna dels diskuterat verksamhetsfrågor och dels haft diskussioner utifrån vissa teman. Frågeställningar kring jämställdhetsintegrering har ägnats betydande uppmärksamhet medan tillgänglighetsfrågorna mer kommit i skymundan. Till det senare kan ha bidragit att man relativt sent i projektet anlitade ESF-rådets processtöd i dessa frågor för en utbildning.

Utbildningen i entreprenörskap har ägnats ett betydande antal timmar för en avgränsad grupp på 7 deltagare. Några av dessa personer bedöms med rätt stöd ha förutsättningar för att starta företag. Inom projektets ram har de fått del av en orienterande utbildningsinsats på sammanlagt 30 timmar. Några av deltagarna har också gjort individuella profilanalyser för att tydliggöra deras kompetenser och utvecklingsbehov i relation till företagande. För att komma igång med sitt företagande skulle dessa personer behöva delta i en utbildnings- och utvecklingsinsats med lång varaktighet och omfattande individuellt stöd.

Projektpersonalen har hela tiden försökt att få med deltagarna i olika aktiviteter inom projektets ram, bl.a. de seminarier som anordnats. Vissa deltagare har utnyttjat denna möjlighet till lärande vilket är positivt. Genom att delta i seminarier och möten med projektets Utvecklingspartnerskap har de bland annat fått mycket information om möjligheter med socialt företagande. På detta område behövs fortsatta insatser. Det är därför glädjande att Malmö stad, på initiativ av psykiatrisamordnaren, har upphandlat en utvecklingsinsats i socialt företagande för personer med psykisk ohälsa, som kommer att genomföras under hösten 2010 och våren 2011.

Genom att det har funnits täta kontaktytor mellan projektet och den reguljära verksamheten har båda verksamheterna påverkats organisatoriskt. Projektets deltagare har kontinuerligt fått ta del av en kunskapsöverföring kring arbetet från personalen i den reguljära verksamheten. De senare har i sitt handledaruppdrag lärt sig mycket om hur deltagarna fungerar i en arbetssituation och vilket stöd man behöver. Projektpersonalen har också kommit med förslag kring hur den lärande miljön i Second Hand verksamheten skulle kunna utvecklas. Utvärderarna har i detta fall uppfattat att det har funnits ett visst motstånd från den reguljära verksamheten att ändra på inarbetade arbetssätt som uppfattats fungera bra för den egna personalen.

10.2 Främja innovativ verksamhet

I Svenska ESF-rådets vägledningsdokument beträffande innovativ verksamhet sägs inledningsvis att ”Innovation betyder ’upptäckt’ och i Socialfonden är begreppet kopplat till lösningar utöver det vanliga. Innovation ska vara ett medel för att uppnå bättre kvalitet och högre produktivitet.”

En projektinsats inom Socialfonden anses vara innovativ om:

- Den svarar mot verkliga behov.
- Resultaten uppvisar tydliga fördelar jämfört med befintliga lösningar.
- Potentiella användare är förberedda, initierade och kan använda den goda lösningen för att påverka strategiskt både på policynivå och där lösningen kan tillämpas.

Vidare sägs i det aktuella vägledningsdokumentet: ”Innovativa projekt kan misslyckas eller lyckas. I båda fallen behövs en utvärdering som svarar på varför. Utvärderingen kan även bidra till att resultaten kommer till användning och att det inte blir föremål för ett nytt projekt som ska prova det innovativa resultatet.”

I det nämnda vägledningsdokumentet ställs tre frågor:

- Har projektet en omvärldsanalys som stärker det innovativa i projektförslaget?
- Ges förutsättningar för innovation i organiseringen av projektet?

- Varför är projektupplägget bättre för deltagarna än ett mer traditionellt projekt?

I ansökan hävdas att projektet är innovativt därför att:

- Det tillgodoser ett behov av förrehabilitering för en utsatt målgrupp som inte tillgodoses av det offentliga stödsystemet.
- Projektets verksamhet ger unika möjligheter till individuell anpassning och flexibilitet. Detta förväntas bryta långa perioder av passivitet och möjliggöra en övergång i arbete under trygga former.
- Professionellt väldokumenterade metoder ska prövas i ett nytt sammanhang.
- Den breda samlingen av strategiska aktörer i projektets Utvecklingspartnerskap.

Projektpersonalen har sett mervärdet med projektet framförallt i följande punkter:

- Projektet har arbetat med en mycket utsatt målgrupp.
- Deltagarna har kunnat komma igång genom att i projektet få jobba i egen takt och med anpassad kravnivå på arbetsprestation.
- Samtidigt har de varit på en ”riktig” arbetsplats där man producerar något av värde för andra människor.
- Projektet har också varit en viktig social insats för deltagarna. De har brutit sin isolering och passivitet och blivit delaktiga i en social gemenskap.
- Deltagarna har blivit väl förberedda för andra insatser i rehabiliteringskedjan.

SKA projektet har enligt remittenterna varit en unik verksamhet som fyllt ett behov som underlättat för många människor att komma igång och bli i stånd att tillgodogöra sig de generella stödinsatser som finns hos Arbetsförmedlingen. Verksamheten har således svarat mot verkliga behov som idag inte tillgodoses i det offentliga stödsystemet. Försäkringskassan har erhållit kvalificerade bedömningar av arbetsförmågan rörande deltagarna vilket inneburit att det tydliggjorts vilka personer som har förutsättningar för att ta till sig en arbetslivsinriktad rehabilitering respektive vilka som inte har det. SKA projektet har kunnat förbereda en väsentlig andel av projektdeltagarna för insatser inom ramen för Fördjupad samverkan Försäkringskassa - Arbetsförmedling. I ett begränsat antal fall har projektet också kunnat hjälpa deltagaren att skaffa en anställning i direkt anslutning till projektavslut. Den målgrupp som projektet har arbetat med har tidigare inte kunnat komma in i Fördjupad samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen därför att de inte har uppfyllt kriterierna för det. De har inte heller haft förutsättningar för att skaffa arbete på egen hand. Resultaten av SKA projektet uppvisar således tydliga fördelar jämfört med tidigare förhållanden.

Samtidigt har varken projektägare eller styrgrupp hittills förmått skapa förutsättningar för implementering av verksamheten i reguljära former. Det måste ses som ett misslyckande. Det är utvärderarnas mening att de organisatoriska förutsättningarna för att lyckas har funnits. Den samarbetskonstellation som stått bakom projektet har omfattande kompetenser och nätverk. Det synes dock inte ha funnits rätt drivkraft i implementeringsarbetet. Det har saknats en samlande kraft som varit beredd att ta på sig det arbete som krävs för implementeringen. Ett problem är naturligtvis finansieringen av en sådan här verksamhet. Med de resultat som projektet har uppnått så borde det vara en god samhällsekonomisk investering att permanent bekosta denna typ av verksamhet. Försäkringskassan förfogar dock inte över några sådana medel i dagsläget. Däremot så skulle man kunna framföra förslag om att få tillgång till resurser för upphandling av denna typ av verksamhet. Det har också funnits strukturella hinder i projektägarens organisation för en fullständig implementering. Däremot är det tydligt att verksamheten genom att hårbärera projektet har skaffat sig kompetens för att utgöra arbetsbas i en verksamhet där det finns andra aktörer som kompletterar den egna verksam-

hetens kärnkompetens. En kompetens som har saknats i projektet är en resurs som enbart kunnat arbeta ut mot arbetsgivarna, både för att påverka attityder och för att skaffa ingångar till arbete.

10.3 Främja samverkan

Samverkan inom Socialfonden bygger på Europeiska kommissionens partnerskapsbegrepp. Det handlar om olika aktörer som driver ett gemensamt utvecklingsarbete. Tanken är att varje aktör ska bidra med sin specifika kompetens och erfarenhet och därigenom öka förändringskraften.

I Svenska ESF-rådets vägledningsdokument för samverkan sägs vidare att: ”Medverkande aktörer behöver vara tydliga både med sitt syfte att medverka och med sina uppdrag inom projektet. Det bidrar till ett kontinuerligt lärande i projektet och ett effektivare påverkansarbete. Samverkanspartner är aktörer som engagerar sig i projektet, medan deltagande aktörer är mottagare av insatserna.”

Svenska ESF-rådet ser det som viktigt med projekt som samarbetar över organisationsgränserna därför att det har visat sig att sådana projekt har goda förutsättningar att hitta lösningar på problem som rör flera aktörer.

I det nämnda vägledningsdokumentet listas följande frågeställningar som man bör tänka på i samband med ansökan:

- Varför har de aktörer som har tagits med i ansökan valts ut?
- Är dessa aktörer väl förtrodda med det gemensamma arbetet?
- Hur har de involverats och hur ska de bidra till resultat i projektet?
- Har de personer som deltar mandat att genomföra förändringar i den egna organisationen?
- Hur har projektet tänkt kring samspelet med beslutande organ för att på lång sikt kunna uppnå sina mål?
- Hur ska målgruppen för projektet medverka i planering och styrning av projektet?

De samverkanspartners som fanns med i ansökan var:

- Försäkringskassan i Malmö
- Integrerad Närsjukvård Malmö (INM)
- Hyllie Park Folkhögskola
- Burlövs kommun
- Riksförbundet för Social och mental Hälsa, RSMH, lokalförening Malmö.
- OCD föreningen Ananke i Malmö
- Fontänhuset i Malmö

Dessa aktörer valdes ut för att de bedriver verksamheter som på olika sätt och i olika utsträckning tillgodoser behov som projektets målgrupp har. I ansökan sägs att det är viktigt med samsyn och reell samverkan utan att detta närmare definieras. Samverkan har utgått från att ha den enskildes förbättrade livssituation i fokus. Syftet med samverkan uttrycktes i ansökan som att ”Motverka vattentäta skott mellan myndigheter och aktörer och därmed minska den enskildes risk att hamna mellan stolarna vad gäller stöd och möjligheter till lösningar. Samverkan ska också främja den enskildes påverkansmöjligheter.”

Projektets insatser har i hög utsträckning varit individfokuserade. Det är framförallt på det individuella planet som samverkan i projektet har fungerat bra mellan projektpersonalen och verksamhetspersonal, deltagare, handläggare hos de offentliga myndigheterna, personal hos INM och representanter för brukarorganisationer.

Den samverkan som skulle utvecklas i det strategiska påverkansarbetet har dock inte fungerat fullt ut. Det är utvärderarnas mening att en av de främsta orsakerna till detta har varit att det inte har funnits någon som har velat ta på sig ansvaret för att driva de frågor som varit relaterade till detta. Med facit i hand blir det tydligt att resurser för detta arbete skulle ha avsatts i projektets budget och att ansvarsområdet skulle ha beskrivits på ett tydligare sätt.

Fyra av sju samverkanspartners har varit företrädare i styrgruppen och alla har varit delaktiga i projektets Utvecklingspartnerskap. Som framgått i rapporten har både styrgruppen och Utvecklingspartnerskapet mer fungerat som informationsfora än plattformar för att påverka strukturer.

En målsättning som har uppnåtts med samverkan är att motverka att enskilda hamnar mellan stolarna i rehabiliteringskedjan. Deltagarna har också haft stort inflytande på sin egen planering och rehabiliteringsprocess.

10.4 Främja strategiskt påverkansarbete

Strategisk påverkan inom Socialfonden handlar om att föra in resultat och erfarenheter i ordinarie verksamhet, främst hos projektets egen organisation, men också hos andra relevanta aktörer. Projektresultaten ska förändra organisationernas arbete på ett varaktigt sätt.

I Svenska ESF-rådets vägledningsdokument för det aktuella kriteriet påpekas vikten av omvärldsanalys som en grundförutsättning för att påverka strategiskt. Vidare sägs att påverkansarbete handlar om att försöka påverka beslut genom opinionsbildning och direktkontakter med beslutsfattare. Påverkan går ett steg längre än informations- och kommunikationsinsatser. Målet med påverkansarbetet förväntas vara att få målgruppen för påverkansinsatserna att omvärdera och förändra vanor, regler och strukturer.

Det fanns en gedigen omvärldsanalys som grund för projektet och en medvetenhet om att förutsättningarna för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen skulle komma att förändras under projektperioden. Både samverkansparterna och projektteamet har hållit sig väl informerade om de politiska förändringar i sjukförsäkringssystemet som skulle komma att påverka deltagarna. Framförhållningen i projektet har varit mycket god vad avser att i god tid anpassa verksamheten till nya förutsättningar.

Projektet har strävat efter att uppnå strategisk påverkan genom att:

- Involvera strategiska aktörer i Utvecklingspartnerskapets arbete.
- Genom att sprida projektets erfarenheter och resultat genom frukostmöten, seminarier och skriftlig dokumentation.

I ansökan sägs att: ”Delaktighet och möjligheter för alla berörda att engagera sig i projektets verksamhet har varit nyckelord vid planeringen av projektets organisation, ansvarsfördelning samt kommunikations- och informationsstruktur.

Utvecklingspartnerskapet har genomfört fyra aktiviteter med följande teman:

- På vilket sätt kan vi samverka för att vidga arbetsmarknaden för arbetssökande med psykisk, psykosomatisk eller psykosociala ohälsa?
- Socialt företagande som verktyg för att vidga arbetsmarknaden för människor med psykisk ohälsa.
- Arbetsmarknads- och sysselsättningsinsatser för personer med psykisk ohälsa.
- Sociala företags möjligheter att skapa arbete, nya affärsidéer och metoder för rehabilitering.

Med facit i hand kan konstateras att målsättningen med möten var tredje månad inte har uppnåtts. Utvecklingspartnerskapet har heller inte fått den rätta sammansättningen då det saknats representation för arbetsgivare och fackliga organisationer. Projektet har gjort ansträngningar att engagera dessa men inte lyckats.

Enstaka frukostseminarier har genomförts. Seminarier har hållits i enlighet med planering.

- Det första seminariet handlade om erfarenheterna från det första årets verksamhet samt temat sömn.
- Det andra seminariet hade fokus på frågor kring jämställdhetsintegrering.
- Det tredje seminariet rörde projektaktörernas samlade erfarenheter av projektet samt hur dessa skulle kunna tas tillvara.

Det är utvärderarnas uppfattning att de aktiviteter som har genomförts har varit mycket uppskattade men haft karaktären av informations- och kommunikationsinsatser och har inte på något påtagligt sätt främjat en strategisk påverkan.

11 Projektets ekonomi

Då denna rapport skrivs har redovisning av projektets ekonomi skett t.o.m. maj månad 2010. Då återstår två månader att redovisa. Dessutom släpar Arbetsförmedlingen efter med redovisning av deltagarersättningar för perioden april – juli månad. Redovisningen bygger således på en avstämning per 2010-05-31 samt en prognos för de sista två projektmånaderna.

Relationen mellan ESF stöd och medfinansiering var vid avstämningstidpunkten 38 % ESF stöd respektive 62 % medfinansiering. Den budgeterade fördelningen är 40 % ESF stöd och 60 % medfinansiering. Vid avstämningstidpunkten hade cirka 2,7 miljoner kr av budgeterade 3,2 miljoner kr i ESF stöd upparbetats och 7,2 miljoner kr av den totala budgetomslutningen på 8,1 miljoner kr förbrukats. Prognosen är att cirka 3,1 miljoner kr kommer att utbetalas i ESF stöd mot planerade 3,2 miljoner kr och att 8,0 miljoner kr av budgeten kommer att förbrukas mot budgeterade 8,1 miljoner kr. Det skulle innebära att relationen mellan ESF stöd och medfinansiering blir exakt den beslutade.

Projektets ekonomi har varit väl skött. Bokföring och redovisning har fungerat i enlighet med ESF-rådets riktlinjer. Det finns en mycket hög överensstämmelse mellan sökta och beviljade belopp.

12 Utvärderarnas sammanfattande bedömning

12.1 Hur har utvärderingsmodellen fungerat?

Metoden ”On-going evaluation” innebär att utvärderarna får en nära relation till projektet genom rollen som bollplank. I detta projekt har den nära relationen förstärkts genom att utvärderarna också påtagit sig andra uppgifter i projektet. En av utvärderarna har varit controller i projektet. Vi har också påtagit oss andra uppdrag som att hålla i utbildning i socialt företagande, hjälpa till att etablera projektets Utvecklingspartnerskap och att hjälpa till i processen att utforma projektets jämställdhetsplan. Controlleruppdraget har inneburit att sköta ekonomiredovisning av projektet till ESF-rådet, att vara ett stöd i frågor kring projektets drift i relation till Socialfondens regelverk, förbereda styrgruppsmöten samt att skriva minnesanteckningar från dessa möten.

Den nära relationen till projektet har inneburit att vi fått en god insyn i projektets sätt att fungera men samtidigt krävt stor disciplin i att hålla isär de olika uppgifterna för att kunna fungera som en oberoende extern resurs i utvärderingsarbetet. Det har gått förhållandevis bra men samtidigt gjort att vi periodvis har haft en alltför stor roll i projektets verksamhet.

De två utvärderarna har fokuserat på olika perspektiv i utvärderingsarbetet. En av utvärderarna har koncentrerat sig på att spegla deltagarnas perspektiv medan den andre har ägnat mer tid till det professionella perspektivet samt omvärldsfrågorna.

12.1.1 Deltagarperspektivet

De lärdomar som vi gjort kring deltagarperspektivet är att det är mycket viktigt att fundera över följande frågor:

- Vilka förutsättningar behöver finnas för att deltagarna ska kunna bli en aktiv part i ett projekts utvecklingsprocess?
- Hur hindrar de befintliga utvecklingsstrukturerna deltagarna från att bli en aktiv part i läroprocessen?
- Vilka praktiska lösningar kan finnas för att göra deltagarna till en aktiv part i projektets utvecklingsprocess?

Dessa frågeställningar har vidareutvecklats av Johanna Eriksson i ett paper om ”Projekttagaren som en aktiv part i utvecklingsprocessen i projekt inom Europeiska Socialfonden, programområde 2”, se bilaga 4. Papret bygger på erfarenheter från utvärderingsarbetet i SKA projektet.

Johanna Eriksson påpekar att ”Förutsättningar för att deltagarna ska kunna delta i den fullständiga läroprocessen i ett projekt handlar om vilja, förmåga och möjlighet. Viljan att delta hänger ofta samman med deltagarnas personliga situation och den relation de har haft till myndigheter tidigare. Man har inte varit van vid att ha möjlighet att påverka sin egen situation tidigare. Därför känns det ovant när denna möjlighet bjuds. De egna problemen påverkar möjligheterna att se helheten och att ställa sig utanför sig själv. SKA projektet har genom att ge deltagarna möjlighet att dels påverka sin egen planering men också att delta i projektplaneringen skapat en transparens för deltagarna som har varit mycket uppskattad. Genom arbetsplatsmöten har möjligheter getts till påverkan på projektplaneringen. Deltagarna har dock generellt inte haft den trygghet som behövts för att aktivt vara med och påverka. Att

bjuda in deltagarna till olika fora har varit ett första steg. Sedan har det krävts stöd från projektpersonalen för att få deltagare att ”träda ut ur den bubbla” man befunnit sig under en lång tids sjukskrivning. Johanna Eriksson pekar i sitt paper också på hur viktigt det är att tydliggöra syftet och formerna med lärande i Socialfondsprojekt för att möjliggöra deltagande i läroprocessen. Författaren menar att det ofta brister i informationen till deltagarna om vad projekt går ut på och under vilka premisser man deltar. Det är också komplicerat att erbjuda deltagare att delta i utveckling av projekten eftersom det fortfarande finns en ojämlik maktrelation mellan den myndighet som finansierar deltagarens ersättning och deltagaren. Att skapa nya relationer kring en gemensam utmaning, som i detta fall att närma sig arbetsmarknaden, skapar ett jämlikare maktförhållande. Seminarier och workshops där gemensamma beröringspunkter kan diskuteras är ofta bra former. Utvärderaren kan vara en sammanhållande och neutral kraft i sådana sammanhang. Det är viktigt att skapa förutsättningar för deltagarna att själva vara aktiva i att skapa bättre förutsättningar inte bara för sig själva utan också för andra i samma situation.

Deltagarnas synpunkter i SKA projektet har fångats upp genom enkäter, intervjuer och deltagande observation. Genom att vi funnits med under hela projektprocessen och varit noga med att informera nya deltagare om vår roll i projektet så har vi kunnat skapa öppenhet i relationerna med deltagarna. Det har varit effektivt att lägga tid på att vara med i verksamheten då det har skapats tillfälle att bygga relationer och att samtala på ett mer otvunget sätt än i en intervjusituation.

12.1.2 Dialogmöten

Redan innan utvärderingsarbetet påbörjades antog vi att denna form av utvärdering skulle kräva en avsevärd tidsresurs. I anbudet till projektet erbjöds därför 600 timmars arbete till utvärderingen under den tvåårsperiod som projektet skulle pågå. Detta har också visat sig vara nödvändigt. För att få igång en lärande process är det viktigt att utvärderarna har möjlighet att skapa relationer till och inhämta information från såväl deltagare, projektpersonal som samverkansaktörer.

I SKA projektet har vi byggt upp strukturer för dialog i olika fora som projektgrupp, styrgrupp samt Utvecklingspartnerskap. Vid dialog med projektgruppen har de operativa frågorna varit i fokus och det har handlat om reflektion genom samtal kring erfarenheter. I styrgruppen har det varit de strategiska frågorna som kommit i fokus och i Utvecklingspartnerskapet de frågor som anknöt till de utvecklingsbehov som de samverkande aktörerna har haft ett gemensamt intresse av att utveckla.

En arbetsgång som vi ofta följer och som också använts i SKA projektet har varit följande:

- Inhämta information från projektledning, deltagare, personal och samverkanspartners.
- Sammanställa, bearbeta och analysera information.
- Ge återkoppling till projektteamet.
- Utveckla återföringsunderlaget efter feedback från projektteamet.
- Ge återkoppling till referensgruppen.
- Utveckla återföringsunderlaget ytterligare efter feedback från referensgruppen.
- Ge återkoppling till styrgruppen.
- Slutlig formulering av skriftlig delrapport efter återkoppling från styrgrupp.

En sådan ordning förutsätter en planering där återkopplingen sker i slutet av respektive utvärderingsperiod i den följd som anges ovan. Det är min övertygelse att en process där utvärderingsmaterialet används för reflektion i flera steg tydliggör projektets utveckling och effekter på ett värdefullt sätt.

Utvärderarna har återkommande genomfört dialogmöten med projektpersonalen för att återföra information från deltagare och samverkanspartners samt för att diskutera utvecklingen i projektet. Dessa dialogmöten har blivit meningsfullare längre fram i projektprocessen än i början. Detta kan ha flera orsaker. I början av projektet var projektledarna fullt upptagna med etableringen av projektet och projektkoordinatorn hade svårigheter att få sin roll som samordnare att gå ihop med rollen som verksamhetsansvarig för den reguljära verksamheten. När projektet kommit upp i full kapacitet gjorde ESF-rådet en artikel 13 kontroll som medförde allvarlig kritik mot projektet på flera punkter. Undertecknad involverades som controller i projektet i mycket hög utsträckning för att hjälpa projektägaren att strukturera upp verksamheten så att den överhuvudtaget kunde fortsätta. I detta läge var utvärderarrollen underordnad controllerfunktionen.

Detta blev samtidigt en mycket tydlig lärprocess för projektet och ledde till en rad förändringar, bl.a. anställdes en ny projektkoordinator därför att det inte var möjligt att kombinera denna roll med verksamhetsansvaret för Erikshjälpen Second Hand.

Efter att projektet hade åtgärdat ESF-rådets synpunkter gick projektet in i en fas där man arbetat strukturerat för att uppnå projektets målsättningar. En del i detta har varit att löpande reflektera över projektets verksamhet och arbetsmetoder. Utvärderarna har kontinuerligt tillfört sina reflektioner och samtidigt fångat upp reflektioner från olika aktörer.

12.1.3 Delrapporterna

De tre delrapporterna som utvärderarna har lämnat har alla varit utformade för att tillföra reflektionsunderlag inte bara för projektpersonalen utan också för projektets styrgrupp.

I den första delrapporten togs två speciella frågor upp:

- Projektets roll och möjligheter att hitta innovativa lösningar i relation till de offentliga aktörerna och det regelverk som styr deras verksamhet.
- Projektverksamhetens innehåll och effekter.

Vi hade här förväntat oss en reaktion från ESF-rådet och ett stöd till projektet att arbeta vidare för att kunna hitta innovativa lösningar och våga utmana det etablerade systemet. Det uteblev dock och från denna tidpunkt förefaller det som att projektet gick in för att dels anpassa sig till ESF-rådets regelsystem och dels fungera som ett led i en rehabiliteringskedja samordnad av Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Som utvärderare fortsatte vi dock att utveckla vår dubbla roll, dels att störa projektet genom att påpeka obekväma förhållanden och dels att stödja projektet genom att peka på fungerande delar.

I den andra delrapporten fokuserades på två teman:

- Jämställdhetsfrågorna
- Arbetsmarknadsintroduktionen

Projektet har arbetat på ett mycket ambitiöst och föredömligt sätt med jämställdhetsfrågorna vilket redovisas på annan plats i denna rapport. Samtidigt restes en rad diskussionsfrågor genom arbetet. En del av dessa har diskuterats på personalmöten där både projektdeltagare och anställd personal hos Erikshjälpen Second Hand har deltagit.

Avsnittet om arbetsmarknadsintroduktionen visade tydligt hur långt från arbetsmarknaden stora delar av målgruppen befinner sig. Flera frågor väcktes bl.a. följande:

- Vilka slutsatser drar styrgruppen utifrån de redovisade projektresultaten på individ- och organisationsnivå?
- Vilka prioriteringar bör göras under den återstående projekttiden för att projektet ska kunna uppnå sina målsättningar?
- På vilket sätt kan de samverkande aktörerna stödja projektets måluppfyllelse?

Den tredje delrapporten fokuserade på utfallet av projektet samt på möjligheterna till implementering.

Vi har som utvärderare försökt vara tydliga i våra rapporter för att skapa diskussion. Detta har lyckats bättre i dialogmöten med projektpersonalen än vid möten med styrgruppen. Till viss del kan detta bero på att styrgruppen inte har förberetts på rätt sätt för dessa diskussioner. Det kan också bero på lösningar som har sin grund i att olika parter har olika uppdrag och att de inte i tillräcklig omfattning har sett projektet som ett gemensamt åtagande.

12.1.4 Några slutsatser kring "On-going evaluation"

Det är utvärderarnas mening att det är viktigt att bl.a. tänka på följande för att utvärdering i enlighet med modellen för "On-going evaluation" ska fungera:

- Ett gemensamt synsätt hos berörda aktörer kring vad utvärderingsmodellen innebär.
- Stöd till projektägare att under förprojekteringen tillsammans med samverkanspartners och andra intressenter under ledning av en professionell utvärderare gå igenom projektetlogiken samt att utforma utvärderingsinsatser för genomförandeprojektet.
- Tillräckliga resurser för utvärderingsarbetet, både för att berörda aktörer ska kunna delta i planering och genomförande av utvärderingen, och för att utvärderaren ska kunna genomföra sitt arbete på ett kvalitativt sätt.
- Utvärdering i enlighet med begreppet "On-going evaluation" har också inverkan på utvärderarens roll, val av utvärderingsstrategi samt utvärderingsmetoderna.
- Utvärderarrollen breddas vilket medför ett behov av fler kompetenser hos utvärderaren/utvärderingsteamet än tidigare. Förutom utvärderingshantverket så behöver utvärderaren ha förmåga att skapa dialog, bidra till lärande och att återföra utvärderingsresultaten på ett pedagogiskt sätt i olika fora.
- Vikten av att skapa positiva möten mellan olika intressentgrupper och att fånga upp olika aktörers synpunkter accentueras.
- De förändrade kraven på utvärderingar inom Socialfonden har i vårt fall inneburit att användningen av metoder som fokusgrupper, deltagande observation och dialogmöten har blivit vanligare.
- Om man vill integrera utvärderingshantverket med lärande aktiviteter och återföring påverkar det uppläggningsen av hela utvärderingsprocessen och behovet av resurser för att genomföra utvärderingsarbetet.

12.2 Slutsatser kring projektets funktionalitet och utfall

Nedan redovisas de viktigaste slutsatserna i utvärderingsarbetet. Analysen redovisas i relation till individ-, organisations- och omvärldsnivå.

12.2.1 Individnivå

Resultaten på individnivå är mycket goda. Deltagarna har i hög utsträckning rehabiliterats genom arbete och tillgång till kvalificerat psykosocialt stöd. De har kunnat bryta en mångårig passiv tillvaro, kommit in i en arbetsmiljö som man trivs i, fått arbetsuppgifter som upplevts som meningsfulla och känt att de har haft en trygghet i projektledarnas kompetens som gjort att de har vågat tänja på gränserna för sin egen förmåga.

63 % av deltagarna har kunnat ta till sig de insatser som projektet har erbjudit och gå vidare i rehabiliteringskedjan. Återstående 37 % har avslutats p.g.a. att deras hälsotillstånd inte har gjort det möjligt för dem att fullfölja sitt deltagande i projektet eller att de bedömts sakna arbetsförmåga. Drygt en femtedel av de anvisade deltagarna har således inte haft förmåga att delta i en arbetslivsinriktad rehabilitering trots en låg kravtröskel och tillgång till omfattande psykosocialt stöd. En svårighet i sammanhanget är att hälsotillståndet för personerna i målgruppen kan variera kraftigt från en tidpunkt till en annan. Man kan fungera bra under kortare eller längre perioder men sedan hastigt återinsjukna. Det är vad som har hänt för många av de deltagare som inte har kunnat fullfölja SKA projektet.

Samtidigt är det uppenbart att många deltagare har stora svårigheter att anpassa sig till de krav som gäller på den reguljära arbetsmarknaden. Glappet i krav mellan projektet och externa arbetsplatser är i många fall stort. En betydande andel av de som har kunnat gå vidare i rehabiliteringskedjan kommer förmodligen att behöva en arbetsplats med anpassade krav på arbetsprestation och en arbetsmiljö som stödjer individen utifrån dennes förutsättningar. Det behövs således en större tillgång på arbetsplatser där det finns ett stort socialt ansvarstagande och en organisationsstruktur som möjliggör för personer att jobba 100 % i relation till sin egen arbetsförmåga.

Intervjuade deltagare pekar på att deras deltagande i SKA projektet har tydliggjort att de har en arbetsförmåga och att de kan fungera i en arbetsgemenskap med andra men att det finns gränser för var och ens arbetsförmåga som inte kan överträdas utan att man återinsjuknar.

12.2.2 Organisationsnivå

Projektet har i stort genomförts i enlighet med genomförandeplan i ansökan. De kvantitativa målen har så gott som uppnåtts och budgeten kommer att hållas. Det finns en risk för ett mindre underskott i medfinansieringen men detta kommer att balanseras av att vissa kostnadsposter inte utnyttjas fullt ut.

Projektägaren har sört för att projektets drift har fungerat men synes ha förhållit sig allt för passiv till utvecklings- och implementeringsfrågorna. Projektledarna har fokuserat på individarbetet. Det utåtriktade arbetsmarknadsinriktade arbetet har inte genomförts i planerad omfattning. Det formerade Utvecklingspartnerskapets arbete kan dock vara ett embryo till ett

sådant arbete. Intresset för den orienterande entreprenörsutbildning som genomförts i projektet visar att det finns ett intresse för företagande i olika former, även för socialt företagande i målgruppen

Samordningen av olika insatser mellan projektet och Arlövs Biståndscenter har fungerat bra sedan samordningstjänst på heltid inrättades i projektet. Verksamheten hos Erikshjälpen Second Hand i Åkarp och Malmö är en mycket gynnsam miljö för att bedriva arbetslivsinriktad rehabilitering i. Det är dock i dagsläget osäkert på vilket sätt projektets verksamhet och erfarenheter kommer att implementeras och komma till användning i framtiden. Arlövs Biståndscenter har uttalat att man kan tänka sig att vara en del i en verksamhet med arbetslivsinriktad rehabilitering men man är inte intresserad av att själv driva en sådan verksamhet, bl.a. för att det finns organisatoriska och ekonomiska svårigheter att kombinera en sådan verksamhet med kärnverksamheten.

12.2.3 Omvärldsnivå

Sjukförsäkringssystemet har genomgått betydande förändringar under projektets gång. Systemet har begränsat och styrt SKA projektets innehåll och genomförande. Projektet har blivit en ”förrehabiliteringsinsats” med ett arbetsmarknadsfokus för en begränsad del av målgruppen. Förutom att systemet har utgjort en påverkande faktor i detta sammanhang så är också målgruppens förutsättningar begränsande i fråga om möjligheterna till studier och arbete. Redovisningen av inskrivningstiderna för avslutade deltagare visar tydligt att många deltagare behöver betydligt mer långsiktiga stödinsatser än vad tidsbegränsningarna i sjukförsäkringssystemet medger.

En annan mycket stark påverkande faktor är utformningen av och tillämpningen av Europeiska Socialfondens regelverk. De administrativa kraven på redovisning har minskat utrymmet för metodutveckling. Utformningen av regelsystemet för medfinansiering i form av deltagarersättningar är inte anpassat till den aktuella målgruppens behov och förutsättningar. Eftersom många deltagare bara har orkat vara aktiva i projektet ett begränsat antal timmar och dessutom haft en varierande närvaro p.g.a. sitt instabila hälsotillstånd, så har detta medfört svårigheter att få medfinansieringen att gå ihop. Lösningen har blivit att ha fler deltagare inskrivna än planerat vilket inneburit begränsad tillgång på psykosocialt stöd för varje deltagare. Om man ska kunna utveckla nya metoder för målgrupper som står långt från arbetsmarknaden, som är fallet med den i projektet aktuella målgruppen, så behöver resurstillgången säkras på annat sätt. Det är inte rimligt att den ska vara beroende av deltagarnas hälsotillstånd.

Med facit i hand så kan man också säga att det skulle ha behövts större personalresurser och en delvis annan kompetens för att lyckas med det utåtriktade generella arbetet gentemot arbetsgivare och fackliga organisationer.

Med tanke på projektets goda resultat på individnivå och på samverkansparternas tydlighet med att verksamheten behövs och har levererat relevanta stödinsatser till deltagarna, hade det varit önskvärt att konceptet hade marknadsförts på ett offensivare sätt än vad som hittills varit fallet.

Eftersom projektet ännu inte är slut så finns fortfarande möjligheter att aktivt arbeta med implementering och spridning av konceptet. Detta tas upp i nästa avsnitt.

Samordningen av olika insatser mellan projektet och Arlövs Biståndscenter har fungerat bra sedan samordningstjänst på heltid inrättades i projektet.

13 Implementering

Under projektets gång har det blivit allt tydligare att om en organisation vill erbjuda denna typ av verksamhet så handlar det om att vara aktiv med att söka projektpengar och/eller att lämna anbud i enlighet med Lagen om offentlig upphandling (LOU) alternativt Lagen om Valfrihetssystem (LOV).

Det finns ett antal aktörer som skulle kunna ta initiativ till att ta tillvara på det koncept som utvecklats i SKA projektet. De offentliga organisationerna med ansvar för målgruppen är en viktig aktörskategori. Försäkringskassan har uttalat att de behöver den resurs som SKA projektet har utgjort för att kunna fullgöra sina uppgifter. Arbetsförmedlingen torde ha ett stort behov av att utveckla aktiviteter för dem som nu lotsas in i Arbetslivsintroduktion. Kommunen kan få ökade försörjningsstöds kostnader för de personer som efter Arbetslivsintroduktion varken anses sjuka eller möjliga på arbetsmarknaden. Den organisation som tydligast har uttalat ett behov av att SKA projektets verksamhet permanentas är Integrerad Närsjukvård Malmö. En möjlighet skulle vara att denna organisation tar på sig ansvar för att driva verksamheten. För att detta ska vara möjligt krävs dock långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar för driften.

Genom att insatser i allt högre utsträckning upphandlas, framförallt av Arbetsförmedlingen, skapas bättre förutsättningar för de sociala företagen i regionen att arbeta med målgruppen. Både Comintegra och Xtra Partner ekonomisk förening har i olika sammanhang uttalat ett sådant intresse. Även Fontänhuset i Malmö samt Malmö stad är intresserade av att utveckla nya plattformar för sysselsättning för målgruppen. Detta skulle bl.a. kunna ske genom etablering av utbildningsinsatser i socialt företagande för olika brukarorganisationer och deras medlemmar.

För att uppnå resultat är det viktigt att forma ett brett partnerskap där också näringsliv och fackliga organisationer ingår.

SKA projektet har visat att långtidssjukskrivna med en psykisk ohälsa behöver ha tillgång till en kedja av olika insatser, alltifrån utredning till ett aktivt inslussningsstöd på arbetsmarknaden i olika former. Det behövs många mer alternativ än idag för att uppnå målsättningen att alla som vill ska kunna arbeta i den utsträckning man har förutsättningar för. För att etablera denna kedja krävs insatser av många aktörer inom olika samhällssektorer samt finansiering. I allt för hög är den här typen av verksamheter beroende av projektfinansiering men det finns också en trend att offentliga organisationer i allt högre utsträckning anlitar kompletterande aktörer som utförare.

14 Vad kan man lära sig av SKA projektet?

Som framgått av rapporten har projektet gett viktiga erfarenheter kring en rad områden. Undertecknade vill särskilt framhålla följande.

14.1.1 Syfte och målsättningar

Bakom idén och projektansökan fanns en grupp personer och organisationer. I efterhand kan man säga att Försäkringskassan som medfinansiär hade behövt vara mer delaktig i utformningen av projektansökan med tanke på den tydliga begränsning som lagar och regler i sjukförsäkringssystemet inneburit för projektets möjligheter till strategisk påverkan. Det hade också varit en fördel att ha med Arbetsförmedlingen som medfinansiär och samverkanspart från början med tanke både på tidigare uppbyggd samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och på den från 2010 etablerade nya insatsen i form av Arbetslivsintroduktion.

I intervjuer med olika aktörer i projektet har det också blivit tydligt att olika samverkansaktörer har sett på projektet på olika sätt.

- Försäkringskassan har förväntat sig dels att projektet skulle utreda deltagarnas arbetsförmåga som underlag för vidare beslut i sjukförsäkringsavseende och dels att projektet skulle förbereda deltagarna för att klara insatser inom ramen för samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.
- Arbetsförmedlingens handläggare förväntade sig att projektet skulle förbereda deltagarna för att klara de programinsatser som finns inom arbetsmarknadspolitikens ram.
- Fontänhusets representanter menar att de har sett projektet som en resurs för personer som har varit redo för att gå ut på arbetsmarknaden.
- Personal hos Integrerad Närsjukvård Malmö anser att SKA projektet har varit en ovärderlig resurs i kombination med deras egna behandlingsinsatser för att deras patienter skulle kunna förbättra sin hälsa och livssituation genom att projektet har kunnat erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter i en god arbetsmiljö.

I början av projektet fanns en diskussion kring projektets självständighet i relation till Försäkringskassan och vilken roll projektet skulle ha. Efterhand blev det allt tydligare att projektet framförallt anpassade sig till en roll som "förrehabiliteringsresurs" i en kedja av insatser med fokus på arbetslivsinriktad rehabilitering. Deltagarna har i regel, utifrån remittentens önskemål, lämnat projektet när de har varit i stånd att gå ut på en praktikplats.

Den slutsats som man kan dra av detta är att det är oerhört viktigt att vid planeringen av projekt försäkra sig om vari samverkansparternas engagemang och avsikter består. I projekt där det finns ett väl förankrat gemensamt åtagande är det lättare att uppnå syften och målsättningar. En faktor som skulle underlätta en gemensam planering är en bättre framförhållning från ESF när det gäller utlysningar av projektmedel. När en utlysningstext publiceras så är det i regel mycket kort tid fram till dess att ansökan ska vara inlämnad. Detta innebär att projektansökningar inte alltid är så väl underbyggda och förankrade som de skulle behöva vara.

14.1.2 Organisation

Ett problem i SKA projektet blev att en avsevärd tid förflöt mellan förprojektering och genomförande samtidigt som projektet skulle startas upp direkt efter att beslut om tilldelning av medel hade fattats. Omvärldsförutsättningarna hade delvis förändrats under väntetiden samtidigt som projektet skulle startas upp under sommaren.

Projektägaren och projektpersonalen hade en föredömligt god framförhållning när det gällde att etablera rutiner för uppstart av projektet. Trots detta blev det problem med rekryteringen av deltagare i inledningen av projektet p.g.a. semestrar och organisatoriska förändringar hos Försäkringskassan. En generell lärdom är att man bör undvika att starta projekt under perioder av året när många är lediga därför att man då snabbt kommer efter med deltagarrekruteringen.

Projektorganisationen har fungerat bra. Projektägaren blev dock inledningsvis överraskad av de krav som ställdes på dem som ansvariga för projektets genomförande. Detta ledde till en omorganisation där en person anställdes enbart för att samordna projektets insatser. I början sköttes detta av verksamhetsansvarig hos Arlövs Biståndscenter vilket inte var hållbart eftersom både arbetsuppgiften som samordnare i projektet och ansvarig för Second Hand verksamheten krävde mer än en halvtids tjänst vardera. Rollen som projektägare samt de möjligheter och svårigheter som den innefattar borde uppmärksammas av Svenska ESF-rådet i större utsträckning. Det är viktigt att det inte bara är offentliga organisationer som vågar ta på sig rollen som projektägare. Ideella föreningar är i många fall en bra plattform för att bygga upp innovativa lösningar.

14.1.3 Arbetsmetodik

Det framgår med all tydlighet att det kortsiktiga tänkandet i sjukförsäkrings- och arbetsmarknadspolitiken utgör ett hinder för att ge målgruppen relevanta insatser. Målgruppen befinner sig längre från arbetsmarknaden än vad de politiska insatserna förutsätter. Projektets resultat visar att framsteg görs även i tidiga skeden av den arbetslivsinriktade rehabiliteringen men att långsiktigheten är avgörande för att kunna nå arbetsmarknaden och befästa gjorda framsteg. Systemet behöver innefatta möjligheter att också gå bakåt i rehabiliteringskedjan vid försämrad progression eller återinsjuknande.

Deltagarna menar att arbetsgivare behöver mer kunskap om psykiska funktionshinder och hur arbetsmiljön kan anpassas på ett lämpligt sätt.

14.1.4 Resurser

När man planerar ett projekt är det viktigt att avsätta tillräckliga och adekvata resurser för att kunna uppnå projektets syften och målsättningar. I SKA projektet har det saknats resurser för att jobba strukturpåverkande gentemot arbetsgivarna. Det skulle också ha behövts en resurs för att anskaffa lämpliga arbetstränings- och praktikplatser utanför Erikshjälpen Second Hand.

Det är också viktigt att tänka på att avsätta tillräckliga resurser för hantering av ekonomi och administration i den här typen av projekt. I SKA projektet har detta ansvarsområde delats mellan verksamhetsansvarig för Arlövs Biståndscenter, anställd projektsamordnare, projektledarna samt externt anlitad controller. Projektsamordnaren och projektledarna har

skött en stor del av den dokumentation och administration som kan kopplas till deltagarna och deltagaraktiviteterna. Verksamhetsansvarig har bokfört projektets ekonomiska transaktioner medan extern controller har skött redovisning till ESF och SCB samt varit sekreterare i arbets- och styrgrupp. Denna lösning har fungerat bra men sammanlagt tagit en heltidstjänst i anspråk.

15 Slutord

Sammanfattningsvis kan konstateras att SKA projektet:

- I liten utsträckning har bidragit till att öka arbetskraftsutbudet.
- Inte alls har påverkat de samverkande myndigheternas sätt att arbeta.
- I hög utsträckning har underlättat både Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens arbete.
- I hög utsträckning har ökat välfärden för en betydande andel av deltagarna.

Det är utvärderarnas förhoppning att de erfarenheter och tankar som har återgetts i denna rapport och som bygger på många människors samlade ansträngningar ska komma andra till nytta i framtiden.

Helsingborg
2010-07-28

Bo Eriksson
Framtidsutbildning AB

Johanna Eriksson
Framtidsutbildning AB